יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

היינט 10 זייטען

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 129 | Łódź, Wtorek, 6 czerwca 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, י"ב סיון תרצ"ג | № 129

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדר עס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

פאגראמטשיק גראף העלסדארף אויף א הויכן אמט

בעאומרוהיגונג צווישן דער יודישער בעפעלקערונג אין דייטשלאנד

אינסברוק, 5 (י.ט.א. טעלעגראפיש) גראף העלסדארף, דער ארגאניזאטאר פון פאגראם ראש-השנה אויף דער גרענאדיר-שטראסע אין בערלין, איז בעשטימט געווארען אויף א הויכען פאסטען אין אינערן-מיניסטעריום. דאס נאמינירען דעם גראף העלסדארף אויף אזא הויכען אמט, האט ארויסגערופען א בעאונרוהיגונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג, מחמת ער איז בעקאנט אלס פאגראמשטשיק.

יודען פאדערן אויטאנאמע ראיאנען אין די א"י-שטעט מיט א געמישטער בעפעלקערונג

ירושלים (יט"א) א יודישע דעלעגאציע האט לעצטענס אינטערוועניר בײַם שטעלפערטרעטער פון הויך-קאמיסאר אין צוזאמענהאנג מיט דעם בײַעם געזעץ וועגען די שטאט-פערוואלטונגען, די יודישע פארשטעהער האבען געפאדערט צו מאדיפיצירען דאס געזעץ אין דעם זין, דאס עס זאלען געשאפען ווערען אויטאנאמע יודישע זעלבסטפערוואלטונגען אין די שטעט מיט א געמישטער בעפעלקערונג.

אפיציעלער באיקאט אויף דייטשלאנד

פראקלאמירט פון אלע יודישע ארגאניזאציעס פון לעטלאנד

ריגע, 5 (יט"א טעלעגראפיש) אויף א קאנפערענץ פון אלע יודישע ארגאניזאציעס אין לעטלאנד, איז פראקלאמירט געווארען אן אפיציעלער באיקאט אויף דייטשלאנד.

שארפער קאמף צווישען יודישע און דייטשע דעלעגאציעס

אויפן קאנגרעס פון די פעלקער-בונד-ליגעס

מאנטרע, 5. (יט"א טעלעגראפיש) ארום דער פראגע וועגען די יודען-רדיפות אין דייטשלאנד קומט פאר אויפ'ן קאנגרעס פון די פעלקער-בונד-ליגעס א שטארקער קאמף צווישען די יודישע מיט דייטשע דעלעגאציעס. די יודישע דעלעגאטען פערטיילען א מעמאריאל וועגען די יודען-רדיפות צווישען די דעלעגאציעס פון אנדערע מלוכות.

בראש פון דער דייטשער דעלעגאציע שטעהט דער היטלעריסט שנעי גראף העלסדארף, וועלכער האט ביז איצט פרעזידירט די דייטשע דעלעגאציע איז איצט נישטא: אלע דייטשע דעלעגאטען זענען נאצי. סאציאליסטען.

יודישע דעלעגאציעס זענען דא פון פאלעסטינע, טשעכאסלאוואקיי און עסטרייך.

אראבער נעהמען איבער דייטשע האנדעלס-פארשטעהערשאפטען אין ארץ-ישראל

ירושלים (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנטי-דייטשען באיקאט, וואס ווערט געפיהרט דורך די יודען, פיהרט „פעלעסטין" א פלאנמעסיגע קאמפאניע אין דער ריכטונג, אז די אראבישע געשעפטסלייט זאלען אנקניפען דירעקטע בעציהונגען מיט דייטשלאנד און פערנעהמען דאס ארט פון די יודישע האנדעלס-פארשטעהער.

עס האט זיך שוין געשאפען א גרופע אראבישע סוחרים, וועלכע האט איבערגענומען די פארשטעהערשאפט פון דייטשע פארמאצעווטישע און איזען-אויסארבײַטונגען, פון וועלכע די יודען האבען זיך ענטזאגט.

פארק העלענאוו
טראמוואי-צופאהר 4 און 8

דינסטאג, דעם 13 יוני, פינקטליך 9 אווענד, קומט פאר
א גרויסער רעליגיעזער קאנצערט

פון וועלט-בערימטען
אויבער-קאנטאר
פון ווארשעווער סינאגאגע

משה קוסעוויצקי

וועלכער וועט מיט דער בעטייליגונג פון לאדזער סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען דיריגענט פראפ. ט. רידער אויספיהרען די שעהנסטע קאמפאזיציעס ווי: תפלות, פאלקס-לידער און אפערן-אריעס פון זיין נייעסטען רעפערטואר.

בײַם סלאוויר: פר. ליכטערמאן-דאווידאוויטש

אלע פלעצער צום פרייז 1.09 זל.

בילעטען-פערקויף: זעלמאנאוויטש, פיעטריקאווער 12 (קאנדיטאריי) און אין דער קאסע פון „העלענאוו".

אלע פלעצער צום פרייז 1.09 זל.

אכטונג, בעקער-מייסטער אין לאדז!

היינט, דינסטאג, דעם 6 טשערוויעץ, 4 נאכמיטאג קומט פאר צום ערשטען טערמין א

אלגעמיינע פערזאמלונג

פון אונזערע מיטגלידער, אין לאקאל פון בעקער-צעך, פילסודסקיעגא 57. אימפאל עס וועלען נישט קומען די געהעריגע צאהל מיטגלידער, קומט די פערזאמלונג פאר צום 2-טן טערמין אין זעלבען טאג 7 א זייגער אווענד ביי יעדע צאהל מיטגלידער מיט פאלגענדען טאג-ארדנונג: 1) ערעפנונג; 2) טעטיגקייטס-בעריכט; 3) קאסע-בעריכט; 4) בעשטעטיגען דעם בודזשעט פאר'ן יאהר 1933; 5) וואהלען פון א סטארשי, 2 פאדסטארשעס, פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע; 6) פרייע פארשלאגען.

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער טאג-ארדנונג, בעטען מיר אלע מיטגלידער פינקטליך צו קומען צו דער פערזאמלונג.

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז זונטאג געשטארבען און אין דעמזעלבען טאג צו קבורה-געקומען, מיין הייס-געליבטע פרוי, אונזער טייערע מוטער, טאכטער, שוועסטער און שוועגערין

נ"ע חנה פרוי פון ישראל-יוסף עלבוים

איז עלטער פון 46 יאהר

וועגען וואס עס מעלדען די אין טיפען טרויער פערבליבענע

מאנער, מאן, זיהן, טעכטער, ברידער, שוועסטער, שוואגערס און שוועגערינס.

דערמיט דריקען מיר אויס אונזער טיפען מיטגעפיהל און ביילייד אונזער קאלעגע

ישראל גערשענאוויטש און פרוי צוליבן פריהצייטיגן טויט פון זייער

טעכטער'ל

זיט געטרייסט!

משה גורט
ליפמאן בעקער

דער שווערגעטראפענער פאמיליע גערשענאוויטש צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער אונפערגעסליך

טעכטער'ל

דריקן מיר אויס אונזער איניגסטן מיטגעפיהל.

די ארבייטער פון דער ווערקשטעל

העלענאוו שבת, ד. 10 יוני — א גרויסע העלענאוו

גארטען-פארוויילונג

לטובת די בוראכאוו-שולן.

פראגראם:

קינדער-כאר אונטער דער לייטונג פון קאמפאזיטאר הערץ רובין.

2 ארקעסטערן 2 / קאנצערט פון סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער לייט. פון ט. רידער און פון בלאז-ארקעסטער פון ספארט-קלוב „שטערן"

גרויסע ספארט-פערמעסטונגען

אויף דער עסטראדע אויפן וואסער

אויפטריט פון די פרויען און מענער-גרופען פון ארב.-ספארט-קלוב „שטערן"

פלאסטישע טענץ און גימנאסטישע איבונגען פון קינדער-גרופען

פיראמידען און לעבעדיקע בילדער

עפעקטפולע בעלייכטונג פון רעפלעקטארן — הערליכע אילומינאציע.

גרויסע קינדער-פארוויילונג

דעפילאדע און שפילן אונטער בעגלייטונג פון „שטערן"-ארקעסטער.

א רייכע פאנטאזי-לאטעריע — א סך ווערטפולע פאנטן, צווישן אנדערע, א ראווער, א 3-לעמפעדיקער ראדיא-אפאראט, פאטאגראפישע אפאראטן, קליידער און מענער-שטאפען, הינער, שעפסן, קאזעס, גאבעלינען און בידזשוטעריע.

פרייליכע אטראקציעס און סורפריזן — ביליקער בופעט.

בילעטן צום פרייז פון 1 זל. און 50 גר. (פאר קינדער) שוין צו באקומען אין דער בוראכאוו-ביבליאטעק, אל. קאשציושקי 9, אין ספארט-קלוב שטערן (אל. קאשט. 9) און אין פראפ. ארב. פאריינען

מוראדיגע באהן־קאטאסטראפע אין פראנקרייך

שנעל־צוג אראפ פון די רעלסען — 15 דער׳הרג׳עטע — 100 פערוואונדעטע

פאריז, 5. (ספ. טעל.) נעכטען איז פאר־געקומען א שרעקליכע קאטאסטראפע מיט׳ן שנעל־צוג וואס איז געגאנגען פון פאריז קיין קרעטאן עטליכע קילאמעטער פאר דער סטאציע נאנט איז דער צוג, וועלכער איז געגאנגען מיט א שנעליקייט פון 95 קילאמעטער א שעה, איז אראפ פון די רעלסען צוליב א פערזעהען פון מאשיניסט, וועלכער האט נישט בעמערקט דעם סיגנאל וואס האט געווארענט פאר צו שנעלען פאהרען. ביז איצט האט מען פון אונטער די חורבות ארויסגענומען 15 טויטע און 100 פערוואונדעטע, אמייסטען אזעלכע וואס זענען געפאהרען אויף יום־טוב אויספלוג צום ים.

פאריזער געשפרעכען

פאריז, 5 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון האוואס וועט אין דער קומענדיגער וואך דער פרעמיער דאלאדיע צוזאמען מיטן אויסערן־מיניסטער פאל באנקור אפהאלטען א רייה קאנפערענצען מיטן לארד לאנדאן צערי און נארמאן דעיוויס.

אין די פאליטישע קרייזען איז מען זיך משער, אז בעת די פאריזער געשפרעכען וועט ארומגערעדט ווערען נישט נאר די ענטוואפנונגס־פראגע, נאר אויך דאס פראבלעם פון דעם „פאקט פון די 4"

מען זאגט ארויס די מיינונג, אז די פאריזער אונטערהאנדלונגען, וועלכע וועלען זיך וואהרשיינליך אנהויבען דעם קומענדיגען דאנערשטאג, וועלען ברענגען צו דער אויפקלערונג פון דער סיטואציע.

עסטרייכישע יוסטיץ געגען אנטי־סעמיטישער „גלייכשאלטונג"

דער דורכפאל פון „אופא" אין ווין

וויען. (יט"א). די ווינער אפטיילונג פון דער דייטשער פילם־געזעלשאפט „אופא" און איהר עסטרייכישער קינא־קאנצערן האבען אנגעהויבען דורכצופיהרען די אנטיסעמיטישע „גלייכשאלטונג" און אפזאגען יודישע בעאמטע (דירעקטארען און אנגעשטעלטע). די ווינער געווערקשאפטס־קאמיסיע האט דערלאנגט געגען דעם אנ׳אנקלאגע צום מלוכה׳שען ארבייטס־אמט. אנווייזענדיג, אז לויט די עסטרייכישע געזעצען טאר מען נישט קינדיגען קיין אנגעשטעלטע צוליב פאליטישע אדער קאנפעסיאנעלע טעמים.

דער ווינער סענאט האט בעשטעטיגט דעם שטאנדפונקט פון דער געווערקשאפט און מבטל געמאכט די קינדיגונג פון די אנגעשטעלטע אלס אונגעזעצליכע און רעכטליך נישט ווירקזאמע.

דער פיהרער פון די דאנציגער ציוניסטען ד"ר לאנדאו פערלאזט דאנציג

דאנציג (יט"א) דער לאנגיעהריגער פאר־זיצער פון דער דאנציגער ציוניסטישער ארגאני־זאציע און פיהרער פון דער יודישער פאלקס־פארטיי ד"ר לאנדאו פערלאזט אין קורצען דאנציג און פאהרט אב קיין ארץ־ישראל.

ד"ר לאנדאו איז דער רעדאקטאר פון דער דאנציגער יודישער מאנאטשריפט „דאס יודישע פאלק", וואס איז מיט א צייט צוריק אבגעשטעלט געווארען דורך דער דאנציגער רעגירונג אויף 3 חדשים. ד"ר לאנדאו האט צו יענער צייט בעקומען פיל דראהונגס־בריף, ער זאל פערלאזען דאנציג.

אמנעסטיע אויף פערלעגענע שטייערן, ביליגער מאכען דירה־געלד, באיקאט געגען דייטשלאנד

בעשלוסען פון צוזאמענפאהר פון די קליינהענדלער־ארגאניזאציעס

ווארשא, 5. (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) היינט אינ׳ם צווייטען טאג פון דעם לאנד־צוזאמענפאהר פון די יודישע קליינהענדלער־ארגאניזאציעס, זענען בעטראכט געווארען א רייה פראגען וואס האבען א שייכות מיט דער לאגע פון די יודישע קליינהענדלער אין גאנץ פוילען.

אלע רעדנער האבען אנגעוויזען אויף דער ביטערער נויט, אין וועלכען ס׳לעבען די יודישע קליינהענדלער, אויף די שווערע שטייער־לאסטען א. א. וו.

נאך דעבאטען וואס האבען זיך געצויגען א גאנצען טאג זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע בעשלוסען: 1) פאדערען פון רעגירונג אנ׳אמנעס־טיע אויף אלע פערלעגענע שטייערן פאר קליינ־הענדלער. 2) אז דאס דירה־געלד זאל ביליגער ווערען מיט 40 פראצענט, מאראטאריום אויף דירות־חובות, ס׳זאל פערשטארקט ווערען דער באיקאט אויף דייטשע סחורות, קעמפען געגען די יודען־רדיפות אין דייטשלאנד און העלפען די יודישע פליטים.

סירער דריקען אויס סימפאטיע די יודען

און פראטעסטירען געגען היטלערים־טישען טעראר

דמשק, (יט"א) א דעלעגאציע פון מוזול־מענער און קריסטען מיט׳ן געוועזענעם סירישען יוסטיץ־מיניסטער יוסעף בעי אל האקים האט בעזוכט די יודישע קהלה און די בני־ברית־לאזשע אין דמשק און האט אויסגעדריקט דעם פראטעסט געגען די היטלעריסטישע גרויזאמקייטען און רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד. פערזיכערענדיג וועגען דער סימפאטיע פאר די יודישע קרבנות. דער ויצע־פארזיצער פון דער קהלה ה׳ אליהו מזרחי האט געדאנקט די אראבישע פיהרער.

גרויסער פראטעסט־מיטינג געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד

מיט׳ן אנטייל פון ערצבישאף פון סענטערבורי

לאנדאן (יט"א) דער פארזיצער פון „דזשאינט פארעין קאמיטע" טיילען מיט, אז דעם 18־טען יוני וועט אין „קינגסוואל" פארקומען א גרויסע פראטעסט־פערזאמלונג געגען די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד. דאס וועט זיין א נישט־יודישע דעמאנסטראציע אונטער׳ן פארזיץ פון לארד בוק־מעסטער, דעם געוו. לארד קאנצלער. מיט רעדעס וועלען צוו. אנד. ארויסטרעטען דער ערצבישאף פון קענטערבורי און דער פארזיצער פון די פרייע קירכען ד"ר סקאט ליבגעד.

דער דאזיגער פראטעסט־קונדגעבונג, וואס וועט פארקומען א פאר טעג נאך דער עפענונג פון דער ווירטשאפטליכער וועלט־קאנפערענץ, ווערט צוגע־שריבען א גרויסע בעדייטונג צוליב דעם, וואס צו יענער צייט וועלען אין לאנדאן זיין פערזאמעלט שטאאטס־מענער און פאליטיקער פון דער גאנצער וועלט.

סוף חודש ווערט פארויסגעזעהען אויך א ווייטערע פראטעסט־קונדגעבונג.

LABORATORJUM
Chemiczno-Bakterjologiczne
Inż. Ch.em. **F. SZAC**
ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85
Wszelkie analizy przemysłowe: wody, mydła, oleiny, artykułów spożywczych i t. d.
Ceny zniżone

די נייעסטע מאדעלען פון זומער־שיך און פלעציאבקעס אין א רייכע אויסוואהל עמפפעהלט
A. Ogórek
11 ZAWADZKA 11.

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז.
פילהארמאניע־זאל נארוטאוויטשא 20.
זונטאג, י"ז סיון (11/6) 6 אווענד גרויסער ציוניסטישער מיטינג
מיט דער בעטייליגונג פון עהרען־פרעזידענט פון דער ציוניסט. ארגאניז. אין פוילען
דעפ. יצחק גרינבוים
וועלכער וועט ארויסטרעטען מיט א רעדע א.ד.ט.: „אונזערע דערגרייכונגען אין ארץ־ישראל און די אויפגאבען פון 18־טען ציוניסטישען קאנגרעס".
בילעטען פון 50 גר. ביז 2 זל. שוין צו בעקומען אין ציוניסטישע ביורא (שרודמיעסקא 29), „התחיה" (פילסודסקיעגא 66), „תוצרות הארץ" (שרודמיעסקא 5), „אגודת־ציון" (פל. קאשטשעלני 4), בא ה. נורין (נאוואמיעסקא 15) און בא ד. לערערמאן (נאווארקאווסקיעגא 5). 9008

עס ווערען געזוכט טיכטיגע אינקאסענטען
מעלדען זיך אין ציוניסטישען ביורא, שרודמיעסקא 29 פון 1–10 פארמיטאג. 7008

שלאסעריי־ארבייטען, ווי אויך ווימאנענישע שווייסונגען, מעטאל־בעארבייטונגען, מאשינען־טיילען
פירמע אויס בילינ
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13

אלע דארפען וויסען! צום זומער סעזאן בעקומט איהר פון די בעסטע קוואליטעטען ביליגער, מאטאשא־ווער און אנדערע נייעסט־מאדערנסטע מוסטערן פון הערען־ און דאמען־שטאפען
פאר דאמען אויף פאלטענס, אויף קאסטיומען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
פאר מענער אויף אנציגער, אויף פאלטענס
נור ביי — געדענקט דעם אדרעס
R. SZCZĘŚLIWY
5 נאוואמיעסקא 5, פראנט, 2. שטאק.

פאר געלד, ביזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

שלאסעריי־ארבייטען, ווי אויך אויטאגענישע שווייסונגען, מעטאל־בעארבייטונגען, מאשינען־טיילען
פירמע אויס בילינ
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11/13.

אנאנסען אין „נייעם פאלקסבלאט" האבען א גרויסען ערפאלג!

Dr. **Wajnberg**
ספעציאליסט פאר לונגען־ האלז־ און סקלעראו־קראנקהייטען
ציגעל־גאס 11, טעל. 126-02
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אוו.

אויגען־קליניק מיט שטענדיגע ביטען פון Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 321-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען־קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטאריעס פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אווענד.

הננו משתתפים בצערה הגדול של חברתנו לאה קרעלל למות עליה אביה היקר
נ"ע ליזר מלך
בעבודתך לטובת רעיוננו החלוצי תמצאי נחומים.
חברי החלוץ הכלל ציוני
פיוטרקובסקה 86
קבוצה „הרצליה"

בעקאנטמאכונג.
היינט, דינסטאג, איז די ערעפנונג פון דער ניי געגרינדעטע
SPÓŁDZIELCZA KASA ZAJEMNEGO KREDYTU
z ogranicz. odpow. w Łodzi Śródmiejska 14
די באנק איז אונטער לייטונג פון לאנגיעהריגען דירעקטאר ב. ארדינאנץ. ס׳ווערט ערלעדיגט אלע באנק־אפעראציעס ביליג, פינקטליך און סאליד.
די באנק איז טעטיג פון 9 ביז 2 און פאר דער בעקוועמליכקייט פון די קליענטען פון 5 ביז 7.
מיט אכטונג דער ראט און פערוואלטונג. 2991

Z prawami Gimnazjów Państwowych
Gimnazjum Humanistyczne Męskie
oraz **Prywatna Szkoła Powszechna**
I. Kacenelsona
w Łodzi, ul. Zawadzka 43, tel. 151-79
אנמעלדונגען פון נייע שילער נעמט אן די קאנצעלאריע טאג־טעגליך פון 9 ביז 2 און פון 5 ביז 7 אווענד.
אין דער מוסטערהאפטער פרעבעל־שולע ווערען אנגענומען קינדער פון 4 יאהר אן. (אין די אנפאנגס־קלאסען זענען די פרייזען רעדוצירט).

דר. לעסטערס בעריכט אין גענף

פולער טעקסט פון ראפארט וואס איז אפגעגעבן געווארען אין ראט פון דער פעלקער-ליגע

זשענעווע (יט"א) דער פולער טעקסט פון בעריכטס-אָבגעבער פון בערנהיימ'ס פעטיציע, דעם אירלענדישן פאָרשטעהער ה' לעסטער, וואָס איז ביז איצט נישט אַקצעפטירט געוואָרן דורך דער דייטשער פאָרשטעהערשאַפט ביים פעלקערבונד און וועט אויפסניי בעהאַנדעלט ווערען בעת דער דינסטאַג דיגער זיצונג פון פעלקער-בונד-ראַט, לויטעט ווי פאָלגענד:

1. די פעטיציע וועלכע מיר דאַרפען בעהאַנדלען, שטעלט דעם ראַט די פראַגע, צי די אַנווענדונג פון אַ געוויסער צאָהל געזעצען און אַדמיניסטראַטיווע פעראָרדנונגען אויף דער טעריטאָריע פון אויבער-שלעזיען איז פעראייִנבאַר מיט די בעשטימונגען פון דריטען טייל פון דער זשענעווער קאָנווענץ וועגען אויבער-שלעזיען פון 15-טען מאי 1922. די געזעצען און פעראָרדנונגען, פון וועלכע די פעטיציע ברענגט ענטשפרעכענדע אויסצוגען בעציהען זיך, בפרט, אויף דעם יודישען מצב פון ציווילע בע אַמטע, יוריסטען-נאָטאַרען, דאָקטוירים, שולען און הויכשולען. עס איז אַ ריכטיג פעראַלגעמיינערונג אַז די דאָזיגע געזעצען און פעראָרדנונגען ענטהאַלטען בעגרענצונגען פון פערשידענער אַרט, וואָס ווערען אָנגעווענדעט בלויז לגבי פערזאָנען, וועלכע געהערען צו דער יודישער בעפעלקערונג. איינער פון די געזעצען וואָס איז בנוגע די שולען און אוניווערזיטעטען, ענטהאַלט אַ קלאַוזול, דאָס „פערפליכטונגען, וועלכע דייטשלאַנד האָט איבערגענומען אויף זסמך פון אינטערנאַציאָנאַלע טראַקטאַטען ווערען נישט אָנגעריהרט דורך די בעשטימונגען פון דעם איצטיגען געזעץ". די פעטיציע בעריכטעט, נישט אויסרעכענענדיג קיין קאָנקרעטע פאַלען, וועגען באָיקאָט פון יודישע געשעפטען, דאָקטוירים א. דגל. און וועגען מאַנגעל פון שוץ פאַר דער יודישער בעפעלקערונג מצד דער מאַכט און בעאַמטע, בעהויפטענדיג, אַז די יודישע בעפעלקערונג איז אָפיציעל ענטרעכטעט. עס דאַרף אויך דערמאָנט ווערען, דאָס וועגן דער ענין איז געשטעלט געוואָרען אויף אונזער טאָגעס-אָרדנונג, האָט די דייטשע רעגירונג אַרויסגערוקט בעוואָרעניִשען בנוגע די רעכט פון פעטענט אַריינצוטראָגן פעטיציעס אין ראַט פון פעלקער-בונד אויפ'ן סמך פון אַרט. 147 פון דער זשענעווער קאָנווענץ.

2. שוין בלויז די איבערזיכט פון די געזעצען און פעראָרדנונגען, וואָס זענען דערמאָנט אין דער פעטיציע און וועמענס טעקסטען זענען ביי געלעגט, בעווייזט אויף וויפיל דייערע בעשטימונגען זענען אָנגעווענדעט געוואָרען אויף דער טעריטאָריע פון אויבערשלעזיען, האָט די אַנווענדונג נישט געקאָנט דורכגעפיהרט ווערען אָהן אַ קאָנפליקט מיט אַ רייהע קלאַוזולען פון דער דריטער טייל פון דער זשענעווער קאָנווענץ.

3. עס דאַרף, אָבער בעמערקט ווערען, דאָס אין דער דערקלערונג, וואָס איז אָבגעגעבן געוואָרען פון דעם דייטשען פאָרשטעהער אין ראַט דעם 26-טען מאי 1933 איז גאַנץ אָפען און קאַטעגאָריש בעשטעטיגט געוואָרען, אַז די אינערליכע געזעצגעבונג קען אין קיין פאַל נישט אָנריהרען די אויספיהרונג פון אינטערנאַציאָנאַלע פערפליכטונגען, וועלכע דאַרף, ווי איך גלויב, פערשטאַנען ווערען אין דעם זין, אַז די דייטשע רעגירונג איז ענטשלאָסען צו זעהען, דאָס די בעשטימונגען פון דער דריטער טייל פון דער זשענעווער קאָנווענץ ווערען אָבגעהיט אין אויבערשלעזיען. דער דייטשער פאָרשטעהער האָט ווירקליך צוגעגעבן, דאָס אויב עס זענען פאָרגעקומען געוויסע איבערשרייטונגען פון דער קאָנווענץ, דאַרף דאָס בעטראַכט ווערען אַלס טעות, וואָס איז ענטשטאַנען צוליב דער שלעכטער אינטערפּרעטירונג פון די אינערליכע געזעצען דורך די אונטערגעאָרדנעטע אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען. די דאָזיגע ערקלערונג בעדייט פון איין זייט דאָס די דייטשע רעגירונג וועט אָננעמען שריט, אַז די אַלגעמיינע געזעצען און אַדמיניסטראַטיווע פעראָרדנונגען זאָלען נישט אָנגעווענדעט ווערען אין אויבערשלעזיען אויף וויפיל זיי זענען נישט פעראייִנבאַר מיט די בעשטימונגען פון דער דריטער טייל פון דער קאָנווענץ, און פון דער צווייטער זייט בעדייט די ערקלערונג, דאָס פערזאָנען, וועלכע האָבען צוליב זייער אָנגעהעריגקייט צו דער מינדערהייט פערלוירען זייער בעשעפטיגונג אָדער די מעגליכקייט אויסצופיהרען זייער פּראָפעסיע אָדער האַנדעל אין רעזולטאַט פון דער אַנווענדונג פון די דאָזיגע געזעצען, וועלען גלייך צוריקגעשטעלט ווערען אין זייער נאָרמאַלער לאַגע.

דער ראַט וואָלט, ווי איך בין זיכער, געווען צופרידען, ווען די דייטשע רעגירונג וואָלט אין הסכם מיט די פּרינציפּען, וועלכע זענען אָבגעהיט געוואָרען אין דער פערגאַנגענהייט און צו דער אָבהיטונג פון וועלכע דער ראַט שרייבט צו אַ גרויסע בעדייטונג, לויט וועלכע דער ראַט אָדער דער בעריכטס-אָבגעבער פלעגען זיין אינפאָרמירט וועגען דער ענטוויקלונג פון די געשעהענישען — אינפאָרמירען מיר אַלס בעריכטס-אָבגעבער וועגען די בעשלוסען און מיטלען, וועלכע זי האַלט פאַר פאַסענד אַנצווענדען אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ענין.

איך לעג פאָר, אַז דער ראַט זאָל נעמען צו קענטניש די דאָזיגע ערקלערונגען פון דער דייטשער רעגירונג אָהן דער איבערצייגונג, אַז די לעצטע האָט געטאָן און וועט טאָן אַלץ, וואָס איז נויטיג, כדי צו זיכערען, אַז די בעשטימונגען פון דער זשענעווער קאָנווענץ בנוגע דער שוץ פון מינדערהייטען זאָל פול רעספּעקטירט ווערען.

4. עס בלייבט מיר נאָך זיך צו בעשעפטיגען מיט איין פּונקט, וואָס איז בנוגע די שאָדענס, וועלכע האָבען געקאָנט ענטשטעהן צוליב דער אַנווענדונג פון די געזעצען און פעראָרדנונגען אין אויבערשלעזיען פאַר פערזאָנען, וועלכע געהערען צו דער יודישער מינדערהייט און בפרט דורך דעם פעטענט אַליין. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וויל איך דערמאָנען דעם ראַט, אַז די דאָזיגע פאַלען דאַרפען אונטערזוכט ווערען לויט דער לאָקאַלער פּראָצעדור. איך וויל דערביי מאַכען די אָנרעגונג, אַז דער ראַט זאָל בעטען די דייטשע רעגירונג צוזאַגען, אַז דעם פעטענט'ס פאַל זאָל גלייך אונטערוואָרפען ווערען דער דאָזיגער פּראָצעדור.

על המשמר, עת לבנות און אונאפהענגיגע ציוניסטען

געהען צוזאמען צו די וואהלען פון בעפארשטעהענדען ציוניסטישען קאנגרעס

געשלאסען דער ציוניסטישער פארטיי-ראט

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט פאַרטאָגס האָבען זיך אין וואַרשאַ געענדיגט די בעראַטונגען פון ציוניסטישען פאַרטיי-ראַט. ס'זענען געהאַלטען געוואָרען רעפעראַטען איבער אַ גאַנצע רייהע ציוניסטישע און ארץ-ישראל-פּראָבלעמען, דער עיקר האָט זיך געהאַנדעלט וועגען דער פראַגע פון סערטיפיקאַטען, בעפאָרשטעהענדען ציוניסטישען קאָנגרעס און קרן-הצלה האָט וואָרט איצט געשאַפען, כדי צו בעוואָרגען די יודישע פליטים פון דייטשלאַנד זיך צו בעזעצען אין ארץ-ישראל.

אין דער פראַגע וועגען קאָנגרעס האָט דעפּ. גרינבוים געהאַלטען אַ לענגערען רעפעראַט אין וועלכען ער האָט אָנגעוויזען, אַז ס'איז נויטיג אַ פעראייניגונג פון אַלע ציוניסטישע גרופּירונגען, וואָס שטעהען אויפ'ן באָדען פון ממשות'דיגער אַרבייט פאַר ארץ ישראל, דאַגעגען האַלט ער, אַז מ'קען נישט געהען צוזאַמען מיט די וואָס ברעכען און שטערען די איינהייט פון דער אָרגאַניזאַציע (רעוויזיאָניסטען).

אין דער פראַגע איז נאָך אַ לאַנגער דעבאַטע בעשלאָסען געוואָרען, אַז צום ציוניסטישען קאָנגרעס וועלען געהען צוזאַמען די ריכטונגען על המשמר, עת לבנות און אונאָפּהענגיגע ציוניסטען.

ביי דער פראַגע פון סערטיפיקאַטען האָט רעד. גאָלדבערג געהאַלטען אַ רעפעראַט, אין וועלכען ער האָט אָנגעוויזען, אַז די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע דאַרף אָנבעהמען אַן ענערגישען קאַמף מיט דער אַזוי-גערופענער אונלעגאַלער טוריסטיק וואָס ווערט אָרגאַניזירט דורך אומפעראַנטוואָרטליכע פערזאָנען און אפילו אינסטיטוציעס און צוליב דעם איז נישט פערהאַן קיין קאָנטראָל איבער דעם עלעמענט וואָס קומט אַריין קיין א"י, און דאָס איז איינע פון די הויפּט-סיבות פאַרוואָס די ארץ-ישראל-רעגירונג גיט אַזוי ווייניג סערטיפיקאַטען. אין דער פראַגע איז אויך פאָרגעקומען אַ לענגערע דיסקוסיע און ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעפולמעכטיגען דער צ. ק. ער זאָל זאָרגען, אַז קיין ארץ-ישראל זאָל פאָהרען א געהעריגע און געווינשענער עלעמענט.

רעד. גאָלדבערג האָט אויך רעפערירט די פראַגע וועגען „קרן הצלה" ער האָט פאָרגעלעגט, אַז די ציוניסטישע פאָרשטעהער זאָלען זיך בעמיהען צו בעגרענצען דעם טעטיגקייטס-געביט פון דעם פערייניגטען קאָמיטעט צו שטיצען די פליטים פון דייטשלאַנד אויף אַזוי פיל, אַז דער קאָמיטעט זאָל זיך באַר פערנעהמען מיט געבען קליינע געלד-שטיצעס, בעזאָרגען מיט אַרבייט און דירות די אָרימסטע צווישען די פליטים, דאַגעגען זאָל די הויפּטגעוויכט געלעגט ווערען אויף דער אַרבייט פון קרן-הצלה, וואָס האָט פאַר אַ ציל צו בעזעצען וואָס אַ גרעסערע צאָהל דייטשע יודען אין ארץ-ישראל און העלפען זיי דאָרט איינאָרדנען. אין דעם זין האָט דער פאַרטיי-ראַט פייערליך פּראָקלאַמירט דעם אָנהויב פון דער אַרבייט פאַר'ן קרן-הצלה, אין דער דעבאַטע האָבען זיך אויך אַ רייהע רעדנער אַרויסגעזאָגט, אַז די ציוניסטישע מיטגלידער זאָלען אינגאַנצען אַרויסטרעטען פון פעראייניגטען קאָמיטעט, די מיינונג איז אָבער נישט אָנגענומען געוואָרען דורכ'ן פאַרטיי-ראַט.

די אקציע געגען די היטלעריסטען אין עסטרייך האט א פעולה

וויען, 5. (ספּ. טעל.) די אַקציע פון דער עסטרייכישער מאַכט געגען די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען ברענגט שוין טיילווייזע רעזולטאַט. נישט וועלענדיג וואַהרשיינליך פערשאַרפען דעם קאָנפליקט ציהען זיך די נאַצי'ס צוריק, אין אינסברוק איז שוין זייט 2 טעג רוהיג. די אָנפיהרער פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען, וואָס שטאַמען פון דייטשלאַנד, פערלאָזען עסטרייך, ווייזט אויס, אַז זיי ווילען נישט געבען דער עסטרייכישער רעגירונג אַן אורזאַך צו אויפלעזען זייער פאַרטיי.

לויט ווי עס מעלדען די בלעטער, האָט זיך די ווינער פּאָליציי אַריינגעקראָגען אויף זייערע אַ זיצונג אויף דער שאָפען-פעלדגאַססע, וואו עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט עטליכע מיליטער-לייט פון אַקטיווער דינסט און מלוכה-בעאַמטע.

אינ'ם הויז פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען, אין דער געגענד פון די ווינער פּאַוואַריסטען איז עהערנעכטען ביינאַכט פאָרגעקומען אַן אויפרייס פון אַ גראַנאַט, וועלכע האָט נישט אָנגעמאַכט קיין גרעסערע שאָדענס. די נאַצי'ס טענה'ן, אַז דער דאָזיגער גראַנאַט איז אונטערגעוואָרפען געוואָרען דורך זייערע פאַשיסטישע געגנער. פּאָליציי איז אָבער חושד, אַז ער האָט געשטאַמט פונ'ם לאַגער פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען. דאָס הויז דייערס איז דעריבער גענוי רעווידירט געוואָרען.

„דער אָבענד" איז מודיע, אַז אין שייכות מיט דער דאָזיגער אָפּערע זענען אַרעסטירט געוואָרען עטליכע נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען.

הינטער ראוונא איז אויסגעפאלען א שניי

ראָוונאַ, 5 (ספּ. טעל.)

זונטאָג איז אויף דער פּויליש-סאָוויעטישער גרעניץ אין דעם געגענד פון ראָוונאַ אויסגעפאַלען אַ שניי, וועלכער האָט בעדעקט מיט אַ דינער שיכט די פעלדער, דערביי איז די טעמפּעראַטור שטאַרק געפאַלען.

לויט די ידיעות פון איבער דער גרעניץ איז אויך אויף סאָוויעטיש אוקראַאינא אויסגעפאַלען אַ שניי און ס'הערשט אַ קעלט.

די לופט-רייזע ארום דער וועלט

דער פליהער מאטערן איז אריבערגעפלויגען דעם אקעאן און אנגעקומען קיין מאסקווא

מאָסקוואַ, 5 (ספּ. טעל.)

דער אַמעריקאַנער פליהער מאַטערן וועלכער מאַכט זיין רעקאָרד-רייזע איינער אַליין אויף אַן עראָפּלאַן איז היינט נאָכמיטאָג אָנגעקומען קיין מאָסקוואַ. פון ניו-יאָרק האָט דער פליהער דאָס ערשטע מאָל געלאַנדעט אין נאָרוועגיען. דער פליה איבערן אָקעאַן האָט געדויערט 24 שעה.

די יודיש-פוילישע אידיליע

עקזיסטירט לוידער בלויז אויף דער טעמזע און אין זשענעווע

אין דער לאָנדאָנער אינטערנאַציאָנאַלער קונסט-גאַלעריע איז פייערליך געעפענט געוואָרען די אויסשטעלונג פון אַרטור שיק'ס מיניאַטור-אַרבייטען. אין צענטער פון דער אויסשטעלונג שטייט שיק'ס בעריהמטע אילוסטראַציע צום „קאַלישער סטאַטוט". דעם היסטאָרישען דאָקומענט, וועלכער האָט אָנערקענט די רעכט און די גלייכבערעכטיגונג פון די יודען אין פּוילען. דער פּוילישער אַמבאַסאַדאָר אין לאָנדאָן גראַף סקירמונט האָט ביי דער געלעגענהייט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט אונטערגעשטראָכען, אַז דער קאַלישער סטאַטוט איז אַ דאָקומענט פון פּוילישער טאָלעראַנץ לגבי די יודען אין מיטעלאַלטער און אַז דערזעלבער גייסט פון טאָלעראַנץ הערשט אויך ביים היינטיגען טאָג אין פּוילען.

די מאַניפעסטאַציע פון די פריינדליכע פּויליש-יודישע בעציהונגען איז געווען אַזוי איינדרוקספול, אַז דער הויפּט-אָרגאַן פון דער ענדעציע, די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" האָט מיט גרויס פערביטערונג און איראָניע וועגען דעם מיטגעטיילט אונטער דעם קאָפּ „פּויליש-יודישע אידיליע איבער דער טעמזע" (דער טייך, אויף וועלכען עס שטייט לאָנדאָן).

וועגען דער בעציהונג פון אָפיציעלען פּוילישען דעלעגאַט אין פעלקערבונד בעת עס איז צום ערשטען מאָל אָפען בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען די יודען-רדיפות אין דייטשלאַנד, האָבען מיר שוין געשריבען. דער פּוילישער פערטרעטער מינ. ראַטשינסקי האָט אין דער דעבאַטע געהאַלטען איינע פון די שענסטע רעדעס און געפאָדערט צו זיכערען די צוגעריבענע רעכט נישט נאָר ביים קליינעם יודישען קיבוץ אין אויבערשלעזיען, נאָר ער האָט אויך אַפּעלירט צו שיצען די רעכט פון די יודען אין גאַנץ דייטשלאַנד. די ענדעציע האָט דאַסמאָל אויך מיט גרויס פערביטערונג געשריבען וועגען דער פערשוואַרצונג פון פּוילישען נאָמען פאַר דער וועלט דערמיט, וואָס פּוילישע פאָרשטייער נעהמען זיך אָפּען אָן פאַר דער עוולה פון די יודען.

כדי צו בעווייזען, אַז די אידיליע צווישען די פּאָלאַקען און די יודען שפּילט זיך אָפּ בלויז אין אויסלאַנד, האָט די „ג. וו." נאָך בעת זי האָט געשריבען וועגען שיק'ס אויסשטעלונג, אין זעלביגען נומער געבראַכט אַ'אַרטיקעל, אין וועלכען זי האָט נאָטירט, אַז די סאַנאַציע איז אויך אַנטיסעמיטיש און זי פיהרט אַ ווירטשאַפטליכע אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק. דאָס גיט אַ געלעגענהייט אויף אַ וויילע ווידער זיך צו דערמאָנען און צו דערמאָנען אויך די מאַסענבענדע פאַקטאָרען וועגען דער לאַגע פון די יודען אין פּוילען גופא. עס שרייבט וועגען דעם די „אָפּיניע":

דאָס גאַנצע עקאָנאָמישע לעבען פון פּוילען, וואָס ווערט אָנגעפיהרט אויסשליסליך דורך דער רעגירונג, שטייט אונטער דעם צייכען פון אַנטיסעמיטיזם. דער פּראָצעס פון אַרויסשטויסען די יודען פון האַנדעל, פון האַנדווערק, פון די אינטעליגענטישע פּראָפעסיעס, דויערט אָהן אויפהער, ענטוויקעלט זיך שטופענווייז, אָבער סיסטעמאַטיש.

עס האָט פּאַסירט אַזוי, אַז אין פערגלייך מיט'ן קאַמפּליום, וואָס האָט געטראָפען די יודען אין דייטשלאַנד, ווערט פערבלאַסט דאָס בילד פון דעם יודישען עלענד אין די אַנדערע לענדער. דאָס פערשוואַרצט בעדייטענד דעם קאַמף פון די יודישע קיבוצים פאַר גלייכבערעכטיגונג בעזונדערס דערפאַר, ווייל די רעגירונגען וועלכע וועגדען אָן ביי זיך ווירטשאַפטליכען אַנטיסעמיטיזם, זענען צוליב אויסערליך-פּאָליטישע טעמים געוואָרען אונזערע נאַטירליכע פערבינדעטע אין קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלען באָדען. מיר קאָנען נישט און מיר ווילען נישט רעזיגנירען פון דער אונטערשטיצונג פון אָט די מלוכות פאַר דער יודישער זאַך. מיט גרויס צופרידענהייט נעהמען מיר אָן סיי די הומאַניטערע אַרויסטרעטונג פון מינ. ראַטשינסקי אין זשענעווע, סיי יעטוועדע אַנדערע גינסטיגע אַקטען מצד דער פּוילישער דיפּלאָמאַטיע אויפ'ן אינטערנאַציאָנאַלען באָדען. אַ שטייגער די דעמאָנסטראַציע פון קורטואַזיע אין לאָנדאָן. אָבער פאַר אונז יודען, וועלכע לעבען אין פּוילען און וועלכע זענען געטראָפען פון דער עקסטערמינאַציע-פּאָליטיק אויפ'ן ווירטשאַפטליכען געביט, קאָן אַזאַ אידיליע אין אויסלאַנד נישט זיין גענוג, זי קאָן אויך נישט אָפּוואָענדען די אויפמערקזאַמקייט פון די יודישע מאַסען פון די אָרטיגע ענינים, פון זייערע בלוטיגסטע נאַציאָנאַל-קולטורעלע און ווירטשאַפטליכע אינטערעסען, וועלכע זענען בעדראָהט אין דער איצטיגער פּוילישער ווירקליכקייט. קיינער שטרעבט נישט אַזוי ווי מיר צו אַן אמת'ער פּויליש-יודישער אידיליע, אָבער מיר טאָרען נישט אויף קיין וויילע פערגעסען, אַז דער קאַלישער סטאַטוט איז אַרויסגעגעבען געוואָרען מיט פערצעהנטען יאָהרהונדערט, דאַגעגען אין יאָהר 1933 עקזיסטירט די פּויליש-יודישע אידיליע בלויז אויף דער טעמזע און אין זשענעווע.

לאָדז, 6 יוני 1933

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז, 6 יוני 1933

דער באַרבאַריזם פאַר'ן משפט

פון די פען־אַרבייטער

מיט זיין גאַנצען וואוט האָט זיך דער היטלער־רעזשים געוואָרפען אויף דער אינטעלעקטועלער עליטע פון דייטשלאַנד. דאָס, וואָס מיר אָבסערווירען אין משך פון עטליכע חדשים אין דייטשלאַנד, איז אַ סיסטעמאַטישע אויסראָטונג פון דער אינטעליגענץ פערשטייט זיך, נישט פון דער אינטעליגענץ אַלס די אינהאַבער פון פערשידענע דיפּלאָמען. אָט די האָבען זיך זעהר שנעל און לייכט צוגעפּאַסט צו דער נייער אָרדנונג. זיי האָבען אויסגענוצט פאַר זיך אַלע איהרע פאָרטיילען. עס גייט וועגען דעם דענקענדען טייל פון דער דייטשער געזעלשאַפט, וועגען די, וועלכע האָבען געבילדעט די שיכט פון דער דייטשער געזעלשאַפט, וואָס האָט איהר געגעבען דעם אָנזעהן אין דער וועלט, די שריפטשטעלער, געלעהרטע מיט אַ וועלט־נאָמען, פּובליציסטען א. א. וו. געגען זיי איז פערפיהרט געוואָרען אַן אמת'ער קרייצצוג. זיי זענען פערטריבען געוואָרען פון לאַנד, איינגעזעצט געוואָרען אין די קאָנצענטראַציאָנס־לאַגערען, אין די טורמעס, דאָס פערברענען עפענטליך די בעסטע ביכער פון דער דייטשער ליטעראַטור האָט בעוויזען דאָס פנים פון היטלעריזם אין זיין גאַנצען עקעל און דעם עלענד, אין וועלכען עס איז אַריינגעוואָרפען געוואָרען די עליטע פון אַמאָל קולטורעלען לאַנד.

מען האָט אַלזאָ געקאָנט ערוואַרטען, אַז געגען די רדיפות אויף דער דאָזיגער עליטע וועט מיט דער גאַנצער ענערגיע אַרויסטרעטען דער קאָנגרעס פון די פען־קלובען. אַזוי איז טאַקע געווען די מיינונג פון געוויסע שרייבער־קרייזען. מיר דערמאָנען די לעזער די פון אונז ציטירטע מיינונג פון בעקאַנטען פּוילישען שריפטשטעלער אַנטאָני סלאָנימסקי, וועלכער האָט אין די „וויאַדאָמאָשטשי ליטעראַצקיע“ געשריבען, אַז דער קאָנגרעס פון די פען־קלובען דאַרף פערוואַנדעלט ווערען אין אַ דעמאָנסטראַציע געגען דעם קולטור־באַרבאַריזם פון היטלערלאַנד, אַז עס דאַרף פאָרקומען אַן אינטערנאַציאָנאַלע מאַניפעסטאַציע לכבוד די שרייבער, וועמעס ווערק עס זענען פערברענט געוואָרען אויף די שייטער־הויפענס דעם צעהנטען מאי אין די דייטשע שטעט און וועמעס ביכער עס ווערען אויך ווייטער מיט דער גאַנצער סיסטעמאַטישקייט בעזייטיגט פון די ביבליאָטעקען אין דייטשלאַנד.

דער פען־קאָנגרעס איז די טעג צוזאַמענגעקומען אין דובראָווניק (יוגאָסלאַוויען). יענע גראַנדיעזע דעמאָנסטראַציע, וועלכע מען האָט ערוואַרט, איז אייגענטליך נישט צושטאַנד געקומען. די שרייבער האָבען זיך צופיל גערעכענט מיט פּאָליטישע און אינטערנאַציאָנאַלע מאָטיוען און האָבען געטון אַלצדינג, כדי אויסצומיידען אַ פּערשאַרפונג פון די ווינקלען. און אויב דער קאָנגרעס האָט דאָך געבראַכט אַ מאָראַלישע מפּלה פון היטלער־דייטשלאַנד, איז עס געשעהן מעהר צוליב צופעליגע טעמים און אַ דאַנק דער אומאָפּהענגיגער האַלטונג, וועלכע עס האָט אַרויסגעוויזען דער פּאָרזיצער פון קאָנגרעס, דער בעריהמטער ענגלישער שריפטשטעלער וועלס.

די פראַנצויזישע און בעלגישע דעלעגאַציעס האָבען געהאַט אַריינגעטראָגען אַ רעזאָלוציע געגען די פערפאָלגונגען פון וואָרט אין דייטשלאַנד און געגען די אויטאָ־דאַפעס פון די ביכער. די דייטשע דעלעגאַציע האָט געלאָזט אין גאַנג אַלע איהרע פערבינדונגען און אַלע איינפלוסען, אַז די רעזאָלוציע זאָל נישט דעבאַטירט ווערען אויפ'ן קאָנגרעס, אַז צו קיין דיסקוסיע זאָל נישט קומען, אַז עפענטליך הייסט עס, זאָל מען נישט הערען קיין פּראָטעסט־וואָרט געגען די באַרבאַרישקייטען פון היטלער־רעזשים. די דייטשע שרייבער, וועלכע זענען אויפ'ן קאָנגרעס אגב געווען פערטרעטען דורך עטליכע אינגאַנצען נישט בעקאַנטע פּערזאָנען (ווייל אַלע בעריהמטע און אנערקענטע שריפטשטעלער פון דייטשלאַנד געפינען זיך איצט אויף דער עמיגראַציע) האָבען געשטרעבט דערצו, אַז די רעזאָלוציע פון די פראַנצויזען און בעלגיער זאָל אַזוי געענדערט ווערען, אַז דייטשלאַנד זאָל קאָנען אויף איהר איינניין, זי אויסהערען רוהיג, אָפּהאַלטענדיג זיך פון שטימען. די דייטשע דעלעגאַטען איז שוין דאָס כמעט געהאַט געלונגען. די באַמבע האָט אָבער אויפגעריסען און גאַנץ אומערוואַרטעט. איינער פון דער ענגלישער דעלעגאַציע, דער שרייבער אולד האָט געבעטען אַ וואָרט און זיך געווענדעט צו די פערטרעטער פון דייטשלאַנד מיט די פאָלגענדע פראַגן: וואָס האָט דער דייטשער פען־קלוב געטון געגען די רדיפות אויף די שרייבער אין דייטשלאַנד? וואָס האָט דער דייטשער קלוב בדעה צו טון, כדי אומעגליך צו מאַכען אַזעלכע פערפאָלגונגען אין דער צוקונפט?

די פראַגען האָבען אַרויסגערופען אַ טומעל. די דייטשען האָבען געמאַכט אַן אָבסטרוקציע פאָדערנדיג, אַז איבער די פראַגען זאָל נישט דערלאָזט ווערען קיין דיסקוסיע און מען זאָל באַלד צוטרעטען צו דער רעזאָלוציע פון די פראַנצויזען. צו שאַנד דאַרף דערביי דערמאָנט ווערען דער נאָמען פון דעם עסטרייכישען יודיש־דייטשען שרייבער פעליקס סאַלטען, וועלכער האָט די דייטשען אין זייער אָבסטרוקציע מיטגעהאָלפען. ביי אַ גרויסען טומעל איז די דייטשע דעלעגאַציע אַוועק פון צוזאַמענפאָהר. איינאיינעם מיט איהר זענען אויך אַוועק די פערטרעטער פון האָלאַנד און פון דער שווייץ און די שרייבערין גרעטאַ אורבאַניצקי פון דער עסטרייכישער דעלעגאַציע. דאַגעגען האָט נישט פערלאָזען דעם קאָנגרעס די איטאַליענישע דעלעגאַציע מיט דעם פיהרער איהרען מאַטינעטי בראַש, וועלכער האָט אין אַ שיינער רעדע פערדאַמט דעם ראַסיזם און דעם אַנטיסעמיטיזם פון די היטלער־שרייבער.

דער פּאָרזיצער פון קאָנגרעס וועלס האָט זיך נישט נאָר נישט געלאָזט טעראָריזירען פון די דייטשען, נאָר ער האָט אַפילו געגעבען אַ וואָרט דעם שרייבער ערנסט טאָלער, וועלכער געהערט צו די געבּרענטע און פערטריבענע שריפטשטעלער פון דייטשלאַנד.

נאָך דעם אינצידענט מיט דער דייטשער דעלעגאַציע איז אָנגענומען געוואָרען שוין איינשטימיג די פאָלגענדע רעזאָלוציע: צוליב דער פערפאָלגונג פון בוך און די שווערע אָנגריפען אויף דער פרייהייט פון די שרייבער און רעפּרעזענטאַנטען פון גייסט זעהט זיך דער פען־קלוב געצוואונגען ווידער צו דערמאָנען די יסודות, וועלכע האָבען איהם געלייטעט אין מאָמענט, ווען ער איז געגרינדעט געוואָרען, ווייל אָהן דעם רעספּעקטירען אָט די יסודות וואָלט די אָרגאַניזאַציע פון די פען־קלובען פערלוירען יעטווידען זין: שוץ פון גייסט ביי אַלע אומשטענדען, דערנעהנטערונג צווישען די פעלקער דורך דער פערמיטלונג פון דער ליטעראַטור, פערדאַמונג פון אַלצדינג, וואָס שטערט די פרייהייט פון גייסט און די סאָלידאַריטעט פון די פעלקער. בעזונדערס פערורטיילט דער קאָנגרעס די מאָראַלישע פערורטיילען אויפ'ן געביט פון ראַסע, רעליגיע און פאַנאַטישען נאַציאָנאַליזם.

מיטן אָננעהמען אָט די רעזאָלוציע האָט זיך דער קאָנגרעס פון די שרייבער־קלובען בעגנוגענט. קיין בעזונדערע דיסקוסיע וועגען דער לאַגע אין דייטשלאַנד, וועגען דער פערניכטונג פון אונגעהויערע קולטור־ווערטען. וואָס ווערט דאָרט דורכגעפיהרט, וועגען די עוולות, וואָס ווערען דאָרט בעגאַנגען געגען ביכער און שרייבער — איז נישט געווען, אויב מען זאָל נישט רעכענען דעם ליידענשאַפטליכען אַרויסטריט פון שלום אַש'ן. אָבער שלום אַש איז אַ יודישער שרייבער און נישט, ווי עס האָט מיטגעטיילט איין פּוילישע טעלעגראַפען־ביוראָ, דער פאָרשטעהער פון די דייטשע עמיגראַנטישע שריפטשטעלער.

קלאָרער און ענטשלאָסענער האָט זיך אַנטקעגענגעשטעלט דער הונען־הערשאַפט אין דייטשלאַנד, דער צוזאַמענפאָהר פון דער אינטערנאַציאָנאַלער זשורנאַליסטען־פעדעראַציע, וועלכער איז פאָרגעקומען אין בודאַפּעשט אין דערזעלבער צייט, וואָס דער פען־קאָנגרעס. דאָ האָבען די דייטשען נאָך איידער דער צוזאַמענפאָהר איז זיך צונויפגעקומען געשטעלט די פאָדערונג: עס זאָל נישט אויפגעהויבען ווערען די פראַגע וועגען דער פּרעסע אין דייטשלאַנד, און אַזוי ווי מען האָט זיי דאָס נישט צוגעזאָגט, זענען די פאָרשטעהער פון די דייטשע זשורנאַליסטען איינגאַנצען צום צוזאַמענפאָהר נישט געקומען.

אויפ'ן צוזאַמענפאָהר האָט זיך אַנטוויקעלט אַ גרויסע און אַלזייטיגע דעבאַטע וועגען קנעכטישען מצב, אין וועלכען די נייע הערשער פון דייטשלאַנד האָבען פעריאָגט די פרייע פּרעסע און וועגען די פערפאָלגונגען פון די יודישע זשורנאַליסטען בלויז דערפאַר, ווייל זיי זענען יודען. דער צוזאַמענפאָהר האָט נישט נאָר פערורטיילט די פּאָליטיק פון דער היטלער־מאַכט לגבי דער פּרעסע, נאָר ער האָט אויסגעדריקט זיין מיטגעפיהל און סימפּאַטיע צו די זשורנאַליסטען, וועלכע ווערען געטריבען מצד די היטלעראָווצעס און זענען געוואָרען אמת'ע מערטירער פון זייער בערוף. אַרויסגעהענדיג פון שטאַנדפּונקט פון סטאַטוס, וואָס איז בינדענד פאַר דער אינטערנאַציאָנאַלער זשורנאַליסטען־פעדעראַציע, אַז מיטגלידער קאָנען זיין פּרעסע־אַרבייטער פון יענע לענדער, וואו עס הערשט פרייהייט פון וואָרט און אָנערקענענדיג, אַז אין דייטשלאַנד איז איצט קיין שום פרייע פּרעסע נישט פאַראַן, נאָר די פּרעסע איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַן אָרגאַן פון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פּראָפּאַגאַנדע, האָט די אינטערנאַציאָנאַלע פּרעסע־פעדעראַציע אויסגעשלאָסען פון איהרע רייהען דעם דייטשען זשורנאַליסטען־פערבאַנד.

אויפ'ן צוזאַמענפאָהר פון די פּרעסע־פאַרשטעהער האָט דאָס בעליידיגטע געפיהל פאַר די גייאַגטע און פיזיש און מאָראַליש געפּייניגטע אַרבייטער פון וואָרט און פון דער פעדער אַזוי אַרום געפונען די פולע סאַטיספאַקציע. (פ.פ.ק.)

די טעאָריע פון ראַסענ־ריינקייט

איהר זינלאָזיגקייט און באַרבאַריזם

די ראַסען תורה פון „דריטען רייך“ איז אַ גאַנץ פּרימיטיווע. וואָס ס'איז שלעכט איז אַ פרעמדע ראַסע און וואָס ס'איז גוט, איז די גערמאַנישע ראַסע. דער פאָטער פון דער דאָזיגער תורה — אַ פּאָטאַלער צופאַל — איז נישט קיין גערמאַנער, נאָר אַ רייך־ראַסיגער, הגם געשמד'טער יוד, אַ האַלב־געניאַלער און האַלב־משוגענער, 20־יעהריגער אָטאָ ווייניגער, וועלכער האָט די מענשען איינגעטיילט אין מענליכע און ווייבליכע קאַמערלעך. די ווייבליכע זענען שלעכט, די מענליכע זענען גוט. די טאַלענטירטע פרוי איז אַ פענאָמען פון דער נאַטור, אונטער דער געשטאַלט פון דער פרוי זענען פערשטעקט די אמת'דיגסטע מענליכע קאַמערלעך און פעריקעהרט.

מיט אַזאַ אורטייל וועגען אַזעלכע פּרווי־קאַלטע זאַכען, וואָס זענען נישט אויסגעפּאָרשט און וועלען וואַהרשיינליך נישט קאָנען ווערען אויסגעפאָרשט, איז שווער צו פּאָלעמיזירען. עס איז שווער פאַר אַ געלעהרטען, שווער פאַר אַ פּאָליטיקער, שווער פאַר אַ פּובליציסט. מיט אַ גלויבען עקזיסטירט איבערהויפּט נישט קיין פּאָלעמיק, נאָך ווייניגער מיט אַ נאַאיווען גלויבען.

אַ סוגעסטיווע דויערט נישט לאַנג. זי מאַכט אַ שטיקעל חורבן, אָבער זי פערשווינדעט. משלים קאָן מען געפינען גענוג. די וועלט וועט זיך איבערצייגען וואָס דייטשלאַנד האָט פערלוירען דורך דער ראַסען־טעאָריע, און דייטשלאַנד וועט זעהען וואָס די וועלט האָט געוואונען אין די יודישע געלעהרטע, שעפער און טאַלענטען.

דערווייל קאָנען מיר דעם נאַאיווען גלויבען אַ קעגענשטעלען דעם קלאָהרען בעוואוסטזיין, די ריינע פערנונפט און בעווייזען ווי סאָקראַטעס, אַז מיר ווייסען גאָרנישט פון דער ראַסען־טעאָריע. צי זענען געווען קלוגער פון סאָקראַטעס'ן יענע, וועלכע האָבען געוואוסט?

וויליענדיג אַריינדריגען אין תהום פון אונ־מענשליכער נאַאיווקייט, פערשטעהען איהר מקור, בעגרייפען איהר גאַנג, טרעפען מיר אָן אויף אַ געניאַלען ווערק פון דער רוסישער ליטעראַטור, אויף דאָסטאָיעווסקי'ס „ברידער קאַראַמאַזאָוו“. מיר טרעפען דאָ דעם אַבסאָלוטען בלינדען גלויבען, וועלכער קלעבט זיך צו צום מיסטיציזם פון רוסישען מענשען. אַלע גלויבען דעם זקן אין דער ווייליגער צורה פון עלטעסטען פון אָרדען. „דער זקן“, דאָס איז די סימבאָלישע געשטאַלט פון אַ העכערער מדרגה, וועלכער איז נעהענטער צו גאָט. עס גלויבען אין איהם אַלע הונגעריגע, אָרימע, ענטאייגענטע, און בכלל אונגליקליכע.

און ווען דער „זקן“ איז געשטאָרבען, האָט אַ שרעק בעהערשט די גלויביגע און זייער גלויבען איז אויפגעטרייסעלט געוואָרען, אָט דער (מענש פון אַ העכערער, מדרגה, דער הייליגער ביים לעבען, וועלכער גאָט האָט ליב און איז צו גאָט אַזוי נאָהענט. עטליכע שעה נאָכ'ן טויט איז זיין אָרגאַניזם נאָכאַמאָל זיך צופאַלען.

„עס פיהלט זיך אָנ'עיפוש“ — רופט די פערצווייפעלטע פערעהרערין פון הייליגען זקן — און זי האָט פערלוירען דעם גלויבען.

אויף שוואַכע יסודות שטיצט זיך דער גלויבען און אונטערשיד פון מענשען און ראַסען, וואָס זענען געוואָרען געשאַפען דורך איין גאָט בצלם אלוקים, די ראַסען־טעאָריע איז אַן אונזין, און אויב עס שטעקט אפשר אין איהר עפּיס אַ זין, זאָגן איז עס נאָר דער, אַז וואָס לענגער אַ געוויסע ראַסע נעמט אַנטייל אין פּראָצעס פון דער מענשליכער קולטור, וואָס פריהער זי האָט פערנומען פּלאַץ אינ'ם גרויסען מאַרש פון דער מענשהייט, אַלץ מעהר טראָגט זי אַריין אין אַלגעמיינעם וועלט־שטאַנד גייסטיגע ווערטען און ערפאַהרונג.

אונטער דעם געזיכטס־ווינקעל קאָן מען נאָר בעהויפּטען דאָס, וואָס עס ליגט נישט אויף דער ליניע פון די דייטשע ראַסען־שטודיען און דאָך איז עס אַן אַבסאָלוטער אמת. בעת דער אידעאַלער גערמאַנישער טיפּ, די אבות פון די היינטיגע דייטשען האָבען נאָך געוואוינט אין היילען, האָבען זיך געקליידעט אין בערען־פעלען און געשאַפען דעם אָנהויב פון אַ שפּראַך אויס־פערשידענע ווערטער, האָבען די יודען שוין געהאַט היטער זיך עטליכע טויזענד יאָהר פון אַ בעוואוסטזיניגער עקזיסטענץ, אַלס טייל פון דער קולטור־עלטער מענשהייט אין דער אַלטערטימליכער וועלט.

קיינמאָל האָט אַ באַרבאַר נישט אַרויסגעוויזען כבוד צו קולטור. ער האָט זי איינפאַך נישט פערשטאַנען. די מענשהייט האָט צוליב דעם פיל געליטען. דאָך האָט דער באַרבאַריזם געקאָנט אויפהאַלטען אויף אַ מאָמענט דעם מאַרש פון דער מענשהייט, אָבער קיינמאָל האָט ער נישט בעוויזען דעם מאַרש אָפּצושטעלען. עס וועט דאָס אויך נישט בעוויזען דער פיהרער פון ניי'עם דייטשלאַנד, הגם עס איז איהם געלונגען צו פערוואַנדלען אין באַרבאַרען די דייטשען, וועלכע זענען געבוירען געוואָרען פון געטע'ס און קאַנטס גייסט...

ד"ר א. אינזלער.

די זאָרג פאַר דער איינאָרדנונג פון יודישע פליטים פון דייטשלאַנד אין א"י

אַ פּלאַן איינצואָרדנען וואָס מעהר יודישע דאָקטוירים פון דייטשלאַנד

ירושלים, (י.ט.אַ.) פיל יודישע פליטים פון דייטשלאַנד, וועלכע זענען געקומען קיין א"י, ענדערען זייער פּראָפעסיע און ווידמען זיך אָפט־מאָל פיזישער אַרבייט. אַזוי האָבען למשל, 28 סוחרים און 9 פּערזאָן פון פרייע בערופען בעקומען בעשעפטיגונג אין דער לאַנדווירטשאַפט און אין פערשידענע ווערשטאַטען. פיל פרויען מיט אוניווערזיטעטס־בילדונג האָבען אָנגענומען פּאָסטענס פון הויז־ווירטינס אָדער גובערנאַנטינס.

אין די יודישע קרייזען ווערען בעהאַנדעלט פערשידענע פּראָיעקטען, ווי אַזוי צו בעשעפטיגען וואָס מעהר יודישע אינטעליגענטען פון דייטשלאַנד. ד"ר מעטמאַן פון תל־אביב האָט אויסגעאַרבייט אַ פּראָיעקט, לויט וועלכען יעדע יודישע קאָלאָניע, אַפילו אויב זי צעהלט נישט מעהר ווי 25 פאַמיליעס, זאָל אויסטיילען אַ שטיקעל באָדען פאַר אַ דאָקטאָר, וואָס זאָל האָבען די מעגליכקייט צו פיהרען אַן אייגענע ווירטשאַפט, בעשעפטיגענדיג זיך מיט גערטנעריי א. ד. גל. און זאָל דערביי געגען אַ קליינער בעלוינונג בעזאָרגען מיט מעדיצינישער הילף די איינוואוינער פון די אַרומיגע ישובים.

די „מכבי“־אָרגאַניזאַציע אין א"י בעמיהט זיך צו געפינען בעשעפטיגונג פאַר די מכבי־מיטגלידער פון דייטשלאַנד, וועלכע זענען ענטלאָפען קיין א"י. ווי מען טיילט מיט, האָבען שוין אַן ערך 100 דייטשע מכבי'ער בעקומען אַרבייט אין די קאָלאָניעס.

„שמע ישראל" פערפאלגט

א מיליטערישער קאפיטאן פון פארטוגאל ביז ער ווערט א יוד

(פון א רייזע איבער פארטוגאל)

פון ה. לאנג

אין אפארטא, פארטוגאל, בײם מיטעל-לענדי־שען ים, געפינט זיך איצט א מערקווירדיגע יודישע געשטאלט; א ראמאנטישע; גאנץ פארטוגאל ליגט אויף א שמאלען פאס בײם ברעג ים. די גאנצע בעפעלקערונג פון דער מדינה איז פון א זיבען מיליאן מענשען, און אלע איהרע שטעט און דער־פער ליגען אויף ים-ברעגען. די שטעט און דער־פער מיט זײערע ווייסע שטיבער, ווייסע יוגענד א־־ מער רויטע דעכער, זעהען אויס ווי ווילדע, קא־לירטע אנגעפלויגענע פויגעל אויף די גרינע ברעג־בעס פאזע ים. איין שטאט פון פארטוגאלס ווי־טיגע שטעט איז אפארטא. פון איהר קומט דער בע־ריהמטער פארטווין פאר דער גאנצער וועלט. זי פארמאגט ארום צוויי הונדערט טויזענט איינ־וואוינער. זי איז, אבער, א צעווארפענע שטאט, און קומט מען אריין אין איהר, מיינט מען, אז ס'־איז גאר א קליין שטעטעל. איהרע גאסען ווערען פערפאלען צווישען בערג און וואלד. און דארטען אויף איין גאס, בויט זיך איצט א שוהל, א גרויסע יודישע שוהל; און דער בויער איהרער וויל, אז די זאל זיין אבדערש פון אלע יודישע שוהלען אויף דער וועלט; און אפט איז געשפרעכען, רופט ער די נישט אן „שוהל", אדער „סינאגאגע", אדער „טעמפעל", נאר „קאטעדראל" — א „יודישע קא־טעדראל", א „יודישער קלויסטער"; און דערביי איז דא אזא ראמאנטיק, וואס בײם הערען דערפון רייסען זיך אויף די אויגען פון איטעריעס. דער בויער פון דער „קאטעדראל-שוהל" איז בארדאס־באסטא, א מיליטערישער קאפיטאן אין פארטוגאל.

בארדאס-באסטא איז געווען א „מאראנא".

די „מאראנאס", די אנוסים פון די צייטען פון דער אינקוויזיציע.

בארדאס-באסטא האט געלעבט זיין גאר יונ־גען לעבען ווי א קינד פון א דורכאויס קריסט־ליכער פאמיליע, א פרום-קאטוילישע; אבער ווען ער איז געווען א סטודענט, האט ער זיך פע־טרויט צו זייבעם א חבר, א יודישען סטודענט (איצט א בעקאנטע פערזענליכקייט אין פארטוגאל, פראפע־סאר אמזאלאק, וועמען איך האב בעגעגענט אין ליסאבאן), אז אנ'אנוסרוה איז איהם אין הארצען.

בארדאס-באסטא האט שטודירט אין דער מי־ליטערישער אקאדעמיע פונ'ם אוניווערזיטעט אין ליסאבאן. די הויפט-שטאט פון פארטוגאל, און אמ־זאלאק האט אין זעלבען אוניווערזיטעט שטודירט עקאנאמישע וויסענשאפט; זיי פלעגען זיך טרעפען אפט; און בארדאס-באסטא האט כסדר געהערט פונ'ם אומרוה אין זיין נשמה איבער דעם, וואס ער וויסט נישט וואס ער איז.

ער געדענקט א זיידען, האט ער אויך גערעדט, און ער געדענקט, אז מאנכע טעג פון יאהר פלעגט דער זיידע זיין אנדערש ווי אלע מענשען ארום איהם, ווי אלע קריסטען ארום איהם.

איין מאל איז בארדאס-באסטא צוגעקומען מיט זיין יודישען חבר צו דער יודישער שוהל אין ליסא־באן. ער האט דערזעהן האכען, וואס האבען מאדנע געוועקט זיין בלוט, און ער האט דארטען געהערט ווערטער, נגונים, וואס האבען זיך אזוי ווי אפגע־רופען אין איהם, עפעס אזוי ווי ער וואלט זיי שוין פרגעקדיוואו פריהער געהערט, און זיי זענען געבליבען אין איהם.

„איך געהער דא"... — האט ער נאכדעם גערעדט צו זיין יודישען חבר און צו אלע, וועל־כע זענען איהם נאהענט געווען, — „איך דארף גערעכענט ווערען פאר א יודען"....

די ווערטער פון זיינע זיידעס, וואס ער האט כסדר ארומגעזוכט, זענען געווען „שמע ישראל"...

די יודישע קהלה פון ליסאבאן האט איהם נישט געוואלט צונעהמען.

— ביזט א „מאראנא", בלייב א „מאראנא"...

זי האט מורא געהאט, די קהלה פון ליסאבאן. דאס איז געווען פאר דער וועלט-מלחמה און איי־דער-נאך פארטוגאל איז געווארען א רעפובליק, מען האט די יודען דאן בלויז געדולדעט אין פאר־טוגאל, און זיי האבען זיך געשראקען, טאמער וועט אנקומען צו מלוכה, אז זיי פערנעהמען זיך גאר מיט איבערקריגען קריסטען צום יודישען גלויבען, וואס אין פארטוגאל, ווי אין שפאניען, איז דאס אלע מאל געווען פערקעהרט — יודען זענען אריבער צום קריסטליכען גלויבען...

ס'האבען נישט געהאלפען די ווענדונגען פונ'ם דאן נאך יונגען בארדאס-באסטא צו די יודען פון ליסאבאן. זיי האבען איהם צוריקגעוויזען.

ווען די יודען פון פארטוגאל, האבען איהם געזאגט, אז זיי ווילען איהם נישט אריינעהמען אין דער יודישער קהלה דורך מורא פאר דער רע־גירונג. האט ער זיי אין אנהויב געגלויבט, און ס'האט איהם אריינגעפיהרט אין דער רעוואלוציאנערער בעוועגונג פון פארטוגאל און ער איז גע־ווען פון די. וועלכע האבען בעוועגט די פארטו־געזישע ארמיי אין יאהר 1910 צו זיין מיט די רעוואלוציאנערען, וואס האבען געבראכט די רע־פובליק.

ס'איז שוין אבער געווען אנ'עקשנות ביי די יודען פון ליסאבאן, די איינציגע יודישע קהלה פון פארטוגאל, איהם נישט צו אנערקענען אלס א יוד. זיין צודרינגליכקייט האט ביי מאנכע ארויס גערופען פערדאכט. עפעס מוז ער בעצוועקען... און ווער איז ער איינגאנצען?...

דער איינציגער, וואס האט זיך אפגערופען אויף זיינע ווענדונגען און גערעדט פאר איהם און געזוכט איהם צו העלפען אריינצוקומען אין יודישען לאגער, איז געווען א יוד פון ווילנע. א ווילנער חזן איז דאן געווען אין פארטוגאל — וואלפענזאהן.

ער איז איצט אין ארץ-ישראל.

דער „מאראנא". באר־אס-באסטא האט נישט איין מאל זיין הארץ פערגייגט אין די תפילות פונ'ם ווילנער חזן...

דערווייל איז אנגעקומען די וועלט-מלחמה. ער איז שוין געווען ווי א מיליטערישער קאפיטאן און איז אוועק מיט אנ'ארמעע אינ'ם קריג. ער האט מיטגענומען א טלית און תפילין און עט־ליכע ספרים — א חומש, א סידור, א מחזור.

נאך דער מלחמה איז ער אוועק קיין מאראקא, זיך פערהאלטען דארטען א געוויסע צייט, זיך בעווענדעט צו א מאראקא'ער יודישער קהלה, דורכ־געמאכגען אויך א „ברית", און צוריקגעקומען קיין פארטוגאל א יוד....

און דאן איז צוגעקומען נאך א ראמאנטישער קאפיטעל אין זיין לעבען.

דאס איז שוין א געשיכטע פון די משפחה־פערבינדונגען פון זיין פרוי.

איהר פאטער האט א לענגערע צייט גע־לעבט אויף אינזלען אי זאפריקע. דריי פרויען האט ער געהאט אין פערלויף פון זיין לעבען, און מיט יעדער פרוי האט ער געהאט קינדער. דרייערליי קינדער — אפריקאנישע, שפאנישע און פארטוגעזישע. דריי רעליגיעס האבען צו איהם דורך די קינדער גערעדט. זיין אפריקאנישער פרוי איז געווען מוסולמאניש; די שפאנישע פרוי — קריסטליך-קאטוילישע; די פארטוגעזישע — יודיש.

און זי, די יודישע, האט זיך אונטערגענ־גומען צו ערציהען אלע זיינע קינדער אין א יו־דישען גייסט. און א טאכטער פון איהרע אייגענע קינדער מיט איהם איז די פרוי פון בארדאס־באסטא.

און זי, די פרוי. האט איהם נאך שטארקער צו יודישקייט גערופען.

ער איז נאך א קאפיטאן אין דער פארטו־געזישער ארמעע; ער געהט אנגעטון אין א מילי־טערישען קאסטיום; פון צייט-צו-צייט ווערט ער אוועקגעשיקט פון אפארטא;; מען פערבינדעט איהם מיט מיליטערישע אויפפאסונג אויף טורמעס און פערברעכער-אינזלען; זיין פערגעניגען זיך מיט די „מאראנאס", איז נישט אלע מאל צום הארצען געוויסע פארטייען און פאליטיקער פון פארטוגאל; ער פיהרט, אבער, דערווייל אויס צו קענען קומען צוריק אין אפארטא, וואו ער בויט פאר די „מאראנאס" די „קאטעדראל-שוהל".

ס'איז זיין טרוים, אפארטא זאל ווערען די „ירושלים" פון די מאראנאס", און די שוהל, וואס ער בויט, זאל זיין „משכן", דער „בית-המקדש".

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענד
בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען בעגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

אויפ'ן פייער

ווען די היטלער'ס פון העכער 1000 יאהר צוריק האבען געברענט יודישע ספרים

פון ז. שוסטער

צו געפינען די ערשטע ביישפילען צו די פייער-ווילען אין היינטיגען דייטשלאנד מוזען מיר צוריקדערהען דעם ראד פון דער געשיכטע אויף כמעט גאנצע צוויי טויזענד יאהר. אין דער מאָ־דערנער עפאכע, אלענפאלס זינט זיבענצעהנטען יאהרהונדערט, האט מען פון אזא מאסען-והאנדאַ־לונג נישט געהערט.

פערברענט איינגעוויקעלט אין א ספר-תורה

פון אלטען רוים איז צו אונז דערגאנגען א פערברענונג-אקט,, וואס איז סימבאליש ביז אויף היינטיגען טאג. אין אוראלטען יאהרהונדערט — אזוי דערצעהלט דער תלמוד — האט דער אימפעראטאר האדריאן שווער פערפאלגט די יודען, זיי נישט בעלאזט אפהיטען די געזעצען און זיי פערבאטען צו לערנען תורה. איינמאל האבען די נאבעל-לייט פון רוים געפונען דעם תנא ר' חנינה בן תרדיון ווי די ספר-תורה ליגט אין זיין שויס און ער לערנט מיט אנ'עולם עפענטליך, האבען זיי גענומען. די רוימישע פערפאלגער, איהם איינגעוויקעלט אין דער ספר-תורה, איהם ארומגעוויגעלט מיט צווייגען־בינטלעך און אונטערגעצונדען א פייער, איבער'ן גוף און דער ספר-תורה.

צו פערציהען זיינע יסורים האבען די איינ־געווייקטע שטיקער וואל אין וואסער און ארויפגע־לייגט ר' חנינא'ן אויפ'ן הארצען, כדי זיין נשמה זאל אזוי גיך נישט אויסגעהן. זיין טאכטער, וואס איז בעשטאנען דערביי, האט צו איהם געזאגט: „טאטע, צו מאס איך האב דערלעבט דיך צו זעהן!" האט ר' חנינה איהר געענטפערט: „ווען איך אליין וואלט פערברענט געווארען, וואלט עס מיר שווער געווען, אבער איצט, אז איך ווער פערברענט צו־זאמען מיט דער ספר-תורה, איז ווער עס נעמט זיך אן פאר דער שאנד פון דער ספר-תורה, וועט זיך אויך אננעמען פאר מיין שאנד" און ווייטער דערצעהלט דער תלמוד:

זיינע תלמידים האבען איהם געפרעגט אינ־מיטען דער שריפה: „רבי, וואס זעהסטו?" האט ער זיי געזאגט: „איך זעה ברענענדיגע פארמעט און שוועבענדיגע אותיות".

דער טריקענער פארמעט איז געווארען צו אש, אבער די אותיות האבען געשוועבט אהן אנ־אנשפאר, אהן אנ'ערדישען באדען. אפילו אהן פא־פיר איבער הונדערט יאהרען און אריבערגעלעבט די מעכטיגע רוימישער. אימפעריע ביז'ן זעקסטען יאהרהונדערט, ווען דער קריסטענטום האט גע־פונען א שוץ אין דער ביזאנטישער קעניגרייך.

א בעפעהל צו פערברענען יודישע ביכער

קעניג יוסטיניאן, א גרויזאמער פערפאלגער פון אלע נישט-קריסטען, האט אין יאהר 553 ארויס־געגעבען א דעקרעט „וועגען די יודען". דאס איז אפשר דער ערשטער מלוכה-בעפעהל, וואס הייסט א טייל יודישע ביכער אומברענגען און אנדערע צו לאזען עקזיסטירען. אויב איהר ווילט, קאנט איהר זעהן אין יוסטיניאנ'ען פון זעקסטען יאהר־הונדערט, דעם ערשטען וועגווייזער פון די היטלערן אין צוואנציגסטען יאהרהונדערט.

אין דעם דעקרעט ווערט בעפוילען, אונטער שווערע שטראפען, אז אין אלע יודישע געמיינ־דעס פון דער ביזאנטישער אימפעריע איז פערבאטען צו האלטען די „צווייטע אויסגאבע" פון דער בי־בעל, וואס מיינט דעם מדרש, ווייל ער איז אפט אין געגענזאץ צו דער קריסטליכער ביבעל-אויס־טייטשונג. ווייטער ווערט בעפוילען, אז שבת בײם דאווענען זאל מען לייענען די תורה נאר פון גרי־כישע אדער לאטיינישע איבערזעצונגען און נישט פון העברעאישען אריגינאל.

דער ציל פון דעם דעקרעט איז געווען צו דערנעהנטערן די יודען צו דער קריסטליכער פער־טייטשונג פון תנ"ך און אזוי־ארום זיי מאכען לייכ־טער פאר שמד.

אינגיכען איז אנגעקומען דער פריהער מי־טעלאלטער, די עפאכע ווען יעדער קינסטיגער לעבען האט אויפגעהערט און פאר עטליכע יאהר־הונדערטער הערט מען נישט פון קיין לעגיסלא־טיווע אקציעס געגען יודישער ליטעראטור. אין יענער צייט פון דער גרויסער פעלקער-וואנדערונג, ווען אייראפע איז פערפלייצט געווארען פון אלער־ליי אזיאטישע האָרדעס, האט מען כמעט ווי פער־געסען אן געדרוקטען ווארט, און כאטש די קירך האט נישט אויפגעהערט רודפ'ען אפיקורסים און נישט-קריסטען, זענען אבער נישט אנגענומען גע־ווארען קיין געזעצגעבערישע אקטען געגען יודישע שריפטען.

ערשט אין עלפטען יאהרהונדערט האבען זיך אנגעהויבען די שריפות איבער יודישע ספרים. און טאקע אין דייטשלאנד. די קרייץ-טרעגער, וועלכע האבען זיך געטראגען ווי א שטורעם-ווינט איבער מערב-אייראפע האבען אין זייער מארש דורך דייטש לאנד געלאזט נעבען די בערג דערמארדעטע יו־דישע קינדער, הויפענס פון פערברענטע יודישע ספרים.

היסטאריקער דערצעהלען, אז אין פיל יודיש־דייטשע געמיינדעס זענען פערברענט געווארען אלע מחזורים און סידורים. אפט האט געטראפען, אז פאר דער גאנצער קהלה פון טויזענטער יודען איז געבליבען נאר איין מחזור, וועלכער איז ארויסגע־ראטעוועט געווארען פון די פלאמען-צונגען, אדער פערגראבען געווארען ביז „דער צארן וועט איבער־געהן".

אט דער איין ארויסגעראטעוועטער מחזור האט געדארפט קלעקען פאר טויזענטער יודען בײם דאוו־נען, און מען קאן זיך פארשטעלען ווי זארגפעלטיג מען האט דעם מחזור געהיט.

פארוואס יודען שאקלען זיך בײם דאווענען

עס איז אפילו פאראן א מיינונג, אז די גע־וואוינהייט זיך צו שאקלען בײם דאווענען אדער לערנען שטאמט פון יענע פינסטערע צייטען און האט דירעקט צו טאן מיט'ן פערברענען פון יו־דישע ספרים.

די מיינונג איז ארויסגעזאגט געווארען פון א וויכטיגען יודישען געלערנטען און עס איז ווערט געהערט צו ווערען.

אזוי ווי אין א סך יודישע קהלות איז געבליבען נאר איין סידור אדער מחזור האבען אלע יודען זיך מיט איהם בענוצט. א גרויסער עולם האט זיך אויסגעזעצט בײם דאווענען אויף דער ערד, לויט'ן אריענטאלישען שטייגער, און איינער פון די מת־פללים איז געזעסען אינמיטען מיט'ן ספר אין דער האנד. אזוי ווי אלע האבען געוואלט כאפען א קוק אינעווייניג און לייענען די ווערטער, האט זיך יעדער איינער געמוזט שטארק איינבויגען. באלד דערנאך מוז מען זיך אבער באלד ווידער אויסגלייכען, ווייל צו לאנג קאן דער רוקען נישט אויסהאל־טען אזא אומנארמאלע פאזיציע. אט דאס אפטע איינבויגען און אויסגלייכען זיך איז אזוי ביסלעכווייז געווארען א געוואוינהייט אפילו אין די שפעטערע צייטען, ווען יעדער איינער האט שוין געהאט זיין אייגענעם ספר.

אין איין ארט איז נאך די שריפות געבליבען נאר איין ספר פון די חנוכה-תפילות. ער איז ארויס־געראטעוועט געווארען א האלב-צוברענטער פון פיי־ער, און דער אנהויב און סוף האבען געפעהלט. מען האט דערפאר שטענדיג אנגעהויבען אינמי־טען און פאר פיל יאהרען האט מען אינגאנצען נישט געזאגט דעם אנהויב, ווייל די מייסטע האבען איהם פערגעסען.

פון דעם עלפטען יאהרהונדערט אן ווייסט די יודישע געשיכטע פון א סך אזעלכע פיי־ערען. עס איז געוואר'ען א מין צייט-פערטרייב בײם ווילדען המון, זיך אריינצורייסען אין יודישע היי־זער, ארויסשלעפען אלע ביכער און זיי אונטער־צינדען אויף די מארק-פלעצער, אויף די גאסען. די פלאמען פון תלמוד, מפרשים און אנדערע ספרים האבען בעלויכטען די גרויסע שטעטלעך פון מי־טעלאלטער.

כמעט דעם גאנצען דרייצעהנטען און אנ־הויב פערצעהנטען יאהרהונדערט זענען פארגעקו־מען פערפאלגונגען געגען יודישע ביכער. די רוי־מישע קירך האט דעמאלט געפיהרט א ביטערען קאמף געגען יעדען געדאנק, וואס איז אפגעראטען אויף א האר פון איהרע פעסטגעשטעלטע פרינציפען און, פערשטעהט זיך, אז אויפ'ן ערשטען פלאץ זענען געקומען די ספרים פון יודען.

(פארטזעצונג קומט).

היטלער נעמט זיך אויך צו די מיסיאָנערן!

ער האָט פעראָרדענט אָפּצושטעלען די סובסידיעס פאַר אַלע אויסלענדישע רעליגיעזע מיסיעס

צוליב פערלירען די „פּרנסה" בעגייט אַ לאָדזער פערלאָזענער מיסיאָנער זעלבסטמאָרד

ביז'ן 20-טען לעבענס-יאָהר איז דוד הערש, דער בן יחיד פון דער לאָדזער אָנגעזעהענער חסידישער פאַמיליע ג—ן, געווען אין גאַנצען אויסגעטאָן פון אַלע ערדישע גראָבקייטען און שוואַכקייטען און געזעסען טאָג און נאַכט אָפּגעשלאָסען אין אַ בעזונדער חדר'ל פערטיפט אין לערנען און אין פרומקייט.

די עלטערען האָבען געקוואָלען, זעהענדיג אַז ס'בליהט דער תכלית פון זייער איינציגער טרייסט און האָפנונג, קרובים און בעקאַנטע האָבען זיי פשוט מקנא געווען. אַלע זענען געווען זיכער, אַז פון דאָזיגען ציטערדיגען בחור'ל וועט אַרויסוואַקסען ווער ווייסט וואָס פאַר אַ גדול בישראל.

איז דאָך אָבער געווען אויסגעלייגט, אַז די עלטערען זאָלען פון זייער „אויג אין קאָפּ" קיין נחת נישט האָבען. האָבען דעם פרומען בחור'ל פּלוצלינג אָנגעהויבען צו בעהערשען זינדיגע מחשבות, וועלכע האָבען איהם אָוועקגעצויגען אויף גליטשיגע וועגען. צו ערשט האָט ער זיך אָנגעהויבען צו דרייען אַרום ציוניזם, באַלד דערנאָך האָט ער זיך איבערגעקייקעלט צום סאָציאַליזם, שפּעטער זענען איהם ביידע אידעאַלען פערמיאוסט געוואָרען און ער האָט אָנגעהויבען צו ווערען סתם אַ ליידיגגייער.

די ענטוישטע עלטערען האָבען ממש וועלטען איינגעלייגט, זיי זענען געלאָפען צו גוטע יודען, געריסען הייליגע קברים, פערוואָנדען אַלע גוטע און בייזע מיטלען: זיין יצר איז נישט איבערגעדרייט געוואָרען. ענדליך האָט מען זיך דערמאָנט אין דער אַלטער סגולה: חתונה מאַכען.

גראָד האָט זיך געמאַכט אַ גאָר לייטישער שידוך, אַ שיין און פיין, רייך און קלוג מיידעל מיט אַלע איבעריגע מעלות. מיט קונצען האָט מען דעם בחור איינגעשפּאַנט אין צוים פון פאַמיליען לעבען און געמיינט, אַז ער וועט, שלעפּענדיג אַזאַ מאַסע, שוין גענוג האָבען מיט זיך צו טון און דעריבער מוזען אַוועקוואַרפען אַלע נאַרישקייטען און אפשר דאָך נאָך צוריק ווערען אַ שטיקעל מענש.

דער טייוועל האָט אָבער שוין געהאַט דעם יונגענמאַנטשיק אַזוי בעאַרבייט, אַז אויך דאָס דאָזיגע אויספּרובירטע יודיש מיטעל האָט נישט געהאַט קיין פעולה. נאָך אַ קנאַפּען חודש צוזאַמענלעבען האָט ער פערלאָזט דאָס יונגע ווייבעל מיט דער גאַנצער באַלעבאַטישקייט און איז צוריק אַהיימגעקומען צו די עלטערן. מיט אַלע כוחות האָבען זיי זיך בעמיהט דעם פרייען פויגעל צוריק צוטרייבען אין פאַמיליען-שטייגעל. אַז דאָס איז זיי נישט געלונגען, האָבען זיי איהם אַרויסגעיאָגט אין גאַנצען פון שטוב און פון איהם מעהר שוין נישט געוואָלט הערען.

דוד הערש האָט דאַן אָנגעהויבען צו ווערען אַ סטאַלע שטאָם-גאַסט אין פערשידענע אונטערוועלטישע קנייפּעס. גאַנצע נעכט האָט ער געהוליעט, געשיכורט און האַזאַרדעוועט. צו אַזאַ הולטייסקע לעבען דאַרף מען דאָך אָבער האָבען כסף, האָט ער טאַקע צוערשט זיך אָנגעבאָרגט אויף לינקס און רעכטס און שפּעטער גענומען ביסלעכווייז אונטערשווינדלען.

אַז די אַלע לינקע עסקים האָבען זיך אויסגערייכערט און אין די קנייפּעס האָט מען דעם וויטשטאַק שוין מעהר נישט געוואָלט נאָסענען אויף קאָנטאָ, האָט דוד הערש זיך געמאַכט אַ „פּיסל" צו די מיסיאָנערען. די חברה נשמה-כאַפּערס האָבען באַלד דערשנאַפּט, אַז זיי האָבען פאַר זיך אַ פייערדיג תורה-קעפּעל און אַ געשליפען צינגעל. זיי האָבען זיך דעריבער אַרויפגעוואָרפען אויף דוד הערש'ן ווי אויף אַ פעט געבראָטענס, גענומען איהם פעסט אין דער אַרבייט אַריין אַזוי, אַז אין משך פון אַ גאָר קורצער צייט איז ער געוואָרען ביי זיי אַ גאַנצער בעל-דרשן.

פערשטעהט זיך, אַז דוד הערש האָט „געאַרבייט" נישט אַזוי ווייט לשם נייעם טעסטאַמענט, ווי לשם פּרנסה און פּרנסה האָט שוין דוקא נישט געפעהלט. פון אַלע עקען דייטשלאַנד האָבען פרומע געזעלשאַפטען אַהערגעשיקט פעק געלד פאַר די הייגע מיסיאָנערען, בכדי וואָס מעהר יודען אָפּצושוואַנצלען.

דאָס שפּיעלכל האָט זיך אַזוי געצויגען ביז היטלער האָט זיך צוגעכאַפּט צום מלוכה-רודער. ווי בעקאַנט איז היטלער אַ גאַנץ קנאַפּער בעלן אַפילו אויף עכטע קריסטליכקייט. יודישע קריסטליכקייט איז דאָך שוין גאָר פאַר איהם קיין סחורה נישט. האָט ער טאַקע פעראָרדענט אָפּצושטעלען תיכף אַלע סובסידיעס פאַר די מיסיאָנערישע קעסט-קינדער. נישט בעקומענדיג קיין שכירות, האָבען זיי גלייך אַוועקגעוואָרפען די מיסיע און זענען זיך צולאָפען.

אויך דוד הערש אָדער ווער ווייסט ווי ער הייסט שוין איצט, איז געבליבען אויף דער גאַס. אַ הונגעריגער, אַ היימלאָזער אויסגעשפּיגענער האָט ער זיך עטליכע טעג אַרומגעדרייט איבער די לאָדזער גאַסען ביז ער האָט אין אַ מאָמענט פון העכסטער פערצווייפלונג אַראָפּגעטרונקען אַ פלעשעלע קאַרבאָל מיט נאָך עפּעס אַ געמישעכץ.

פּאַגאָטאָוויע האָט איהם אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

ליבע. פערראַט און מאָרד

סענסאַציאָנעלער עראָטישער פּראָצעס אין לובלין

אין לובלינער אַפּעלאַציאָנס-געריכט איז בעטראַכט געוואָרען דער פּראָצעס פון שול-אינספּעקטאָר זיגמונט פּלעבאַנטשיק, וועלכער איז דורכ'ן קרייז-געריכט פערמשפט געוואָרען אויף 10 יאָהר תפיסה פאַר פער'סמ'ען מיט סטריכנין דעם סעקרעטאַר פון דער פּאָליציי-קאָמענדע אין אָפּאַטאָוו יוזעף סנאָפּקעוויטש.

דער דאָזיגער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרען ביי אויסערגעוועהנליך סענסאַציאָנעלע אומשטענדען, וועלכע זענען אין פערלויף פון פּראָצעס גענוי בעלויכטען געוואָרען.

אין דער נאַכט פון 13. אויפ'ן 14. יולי האָט זיך אויף דער גאַס אין שטעטעל אָפּאַטאָוו (אַפּט) דערהערט אַ פערצווייפעלטער געשריי: „ראַטעוועט, איך שטאַרב"!

זוכענדיג אין דער פינסטער האָט מען אויפ'ן ברוק געפונען ליגענדיג דעם אין שטעטעל גוט-בעקאַנטען פּאָליציי-סעקרעטאַר סנאָפּקעוויטש, וועלכער האָט אין שוואַכ'ע יסורים אַרויסגעשטאַמעלט: „פּלעבאַנטשיק דער שול-אינספּעקטאָר האָט מיך גע-סמ'ט, געבענדיג מיר מכלומר'שט אַ פּראָשעק צו קאָפּ-וועהטאָג".

מען האָט סנאָפּקעוויטשען איבערגעטראָגען אין שפּיטאַל, וואו ער איז אין עטליכע מינוט אַרום געשטאָרבען.

אויסהערענדיג די ערקלערונג, וועלכע סנאָפּקעוויטש האָט פאַר'ן טויט געגעבען, איז פּאָליציי אַוועק צו פּלעבאַנטשיקען, כדי איהם צו אַרעסטירען. מען האָט איהם געפונען אין זיין וואוינונג ליגענדיג אויף דער אָטאָמאַנע אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד. אויך איהם האָט מען אַוועקגעפיהרט אין שפּיטאַל, וואו די דאָקטוירים האָבען פעסטגעשטעלט, אַז ער האָט איינגענומען אַ זעהר שטאַרק שלאָף-מיטעל און זיין לעבען איז אין געפאַהר. דאָך איז געלונגען איהם אָפּצוראַטעווען און אין אַ פּאָר שעה אַרום איז ער געקומען צום בעוואוסטזיין און ערקלערט פאָלגענדעס:

ער האָט טאַקע דעם גאַנצען אָוונד פערבראַכט מיט סנאָפּקעוויטשען, מיט וועמען ער האָט זיך לעצטענס געהאַט בעפריינדעט. זיי האָבען צוזאַמען געטרונקען בראָנפען און אַזוי ווי סנאָפּקעוויטש האָט זיך געקלאָגט אויף קאָפּ-וועהטאָג האָט ער איהם געגעבען אַ פּראָשעק, דערנאָך האָט ער צוגעפיהרט סנאָפּקעוויטשען אַ שטיקעל וועג און דערפיהלענדיג זיך אַליין שלעכט איז ער אַהיימגעגאַנגען, אַנידערגעלעגט אויף דער אָטאָמאַנע און זיך אויפגעכאַפּט ערשט אין שפּיטאַל. לויט ווי ס'איז אויסגעקומען פון זיינע רייד, איז דער סעקרעטאַר סנאָפּקעוויטש בעגאַנגען זעלבסטמאָרד און האָט אויך געוואָלט פער'סמ'ען איהם פּלעבאַנטשיקען.

די ערקלערונגען פון די עדות, איבערהויפּט פון דער פרוי פון ערמאָרדעטען האָבען ערשט אויפגעקלערט די אומשטענדען פון מאָרד.

סנאָפּקעוויטשעס פרוי האָט געאַרבייט אַלס בעאַמטין אין אָפּאַטאָווער שול-אינספּעקטאָראַט, וואו פּלעבאַנטשיק איז געווען אינספּעקטאָר. פּלעבאַנטשיק האָט געהאַט אַ פרוי מיט קינדער, דאָך האָט ער זיך פערליבט ביז משוגעת אין דער שעהנער פרוי סנאָפּקעוויטש. אַ געוויסע צייט האָט זי זיך איהם ענטקעגענגעשטעלט אָבער ענדליך, אויס מורא נישט צו פערלירען דעם פּאָסטען און אויס דרך ארץ צום שעף האָט זיך איינגעוויליגט צו פיהרען מיט איהם אַ ליבעס-פערהעלטעניש, וועלכע האָט שוין געדויערט פון 1927 יאָהר אָן. פאָריגעס יאָהר האָט פּלעבאַנטשיק געוואָלט אַריבערטראָגען ווערען אויף אַנ'ענהליכען אַמט קיין קאָנין. ער האָט זיך אָבער בשום אופן נישט געוואָלט שייד'ן מיט זיין געליבטער. און אַזוי ווי די טעג פון זיין אייגענער קראַנקער פרוי זענען שוין געווען געציילטע, האָט ער בעשלאָסען פטור צו ווערען פון סנאָפּקעוויטשען כדי צו קאָנען אונגעשטערט לעבען מיט דער פרוי סנאָפּקעוויטש. צו דעם צוועק האָט ער זיך שטאַרק בעפריינדעט מיט איהר מאַן, איינגעלאַדען איהם צו זיך, און געגעבען סם, מכלומר'שט אַלס פּראָשעק צו קאָפּ-וועהטאָג. זעהענדיג שפּעטער ווי זיין קרבן ראַנגעלט זיך אין יסורים, האָט ער איהם איבערגעלאָזט אויף דער גאַס, אַוועק אַהיים, אויף גיך פערניכטעט אַלע זאַכליכע בעווייזען און אויף יעדען פאַל איינגענומען אַנ'איינשלעפערונגס-מיטעל.

דאָס אַפּעלאַציע-געריכט, האָט דעם פּראָצעס אָפּגעלעגט.

בילדער-אויסשטעלונג
פון אסתר קאַרפּ
אין לאָקאַל פון „בני-ברית"
פּיעטריקאָווער 90
איז אָפען
טעגליך פון 11 ביז 8 אָוונט
זונטאָג פון 11 ביז 5 נאָכמיטאָג

צאָהן-אַרצט
ROZIN - REICHOWA
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף 38 זגערזשער 38
(געגענאיבער זגערזשער 15)
נעהמט אָן פון 10–2 מיטאָג און פון 4–7 נאָכמ.
צו לעטשניצע-פּרייזען.

אַ לעבען אין שטורם

זכרונות פון בעריהמטען יודיש-רוסישען רעוואָלוציאָנער

וולאַדימיר יאַכעלסאָן

(18

איך האָב איבערגענעכטיגט אין דער זשאַנדאַרמעריע-פערוואַלטונג, און אויף מאָרגען, באַלד אינדער פריה, האָט מען מיך, אונטער אַ וואַך, פון דריי זשאַנדאַרען, אָפּגעשיקט קיין פּעטערבורג. די זשאַנדאַרען האָבען פערנומען פאַר אונז פלעצער אין אַ וואַגאָן דריטען קלאַס, און זיי האָבען גוט אַכטונג געגעבען, אַז איך זאָל מיט קיינעם זיך נישט איבעררעדען. איך בין געווען אַזוי אויסגעמאַטערט פון אַלץ, וואָס איז מיט מיר געשעהן, אַז איך האָב זיך אַוועקגעלעגט אויף דער האַרטער באַנק און בין באַלד איינגעשלאָפען.

אין פּעטערבורג האָט מען מיך אָפּגעפיהרט אין דער זשאַנדאַרען-פערוואַלטונג, וואָס האָט זיך געפונען ביי דעם סאַמפּסאָניעווסקי'ן בריק, פון דאָרטען האָט מען מיך באַלד אין אַ פערמאַכטער קאַרעטע און אין דער בעגלייטונג פון אַנ'אָפיצער און צוויי זשאַנדאַרען אַוועקגעפיהרט אין פּעטראָפּאַוולאָווסקער פעסטונג.

די טויערען פון דער פעסטונג האָבען זיך הינטער מיר פערמאַכט אויף זעהר אַ לאַנגע צייט — אויף צוויי יאָהר און צוויי חדשים. עס האָט זיך אָנגעהויבען פאַר מיר דאָס שרעקליכע, איינטאָניגע לעבען פון אַ געפאַנגענעם, אַ פערשפּאַרטען אין איינעם פון די צוויי טרויעריג-בעריהמטע צאַרישע פעסטונגען אין פּעטערבורג (די צווייטע האָט זיך גערופען שליסעלבורג), וואו די צאַרישע רעגירונג האָט געהאַלטען לעבעדיג — בעגראָבענע איהרע קריגס-געפאַנגענע, די רוסישע רעוואָלוציאָנערען.

איינטרעטענדיג אין פעסטונג זענען מיר צוגעפאָהרען צום הויז פון קאָמענדאַנט, וועלכער האָט איבערגעגעבען אַ זשאַנדאַרען-אָפיצער אַ בעפעהל צו פערשפּאַרען מיר אין „טרובעצקאָ-באַסטיאָן" (אַ באַסטיאָן איז איינער פון פיר טורעמס פון אַ פינף-עקיגער פעסטונג). ווען מיר זענען אַריינגעפאָהרען אין באַסטיאָן, האָט דער אָפיצער איבערגעלאָזען ביים אַריינגאַנג די זשאַנדאַר'ען און האָט מיך אַריינגעפיהרט אין וואַר-הויז, די סאָלדאַטען האָבען זיך אַ וואָרף-געטאָן צו די ביקסען, אום צו סאַלוטיר'ען דעם אָפיצער.

מען האָט מיך דורכגעפיהרט דורך צוויי רייהען סאָלדאַטען און איבערגעגעבען צום אָפיצער, וואָס איז געווען דער קאָמאַנדיר פון דעם קאַראַאויל. ער האָט מיך אַריינגעפיהרט אין אַ קליינעם צימער, וואו עס האָבען געוואַרט אויף מיר אַ מיליטעריש-פעלדשער און צוויי זשאַנדאַרען-אונטער-אָפיצערען. איך האָב זיך געמוזט אויסטון און דורכמאַכען די ערנידעריגענדיגע צערעמאָניע פון ווערען אַרומגעזוכט און גענוי בעטראַכט, — די דאָזיגע בעליידיגענדיגע צערעמאָניע איז גוט בעקאַנט יעדען פעסטונג-אַרעסטאַנט. דאָס האָט מען געוואָלט זיין דורכאויס זיכער, אַז איך נעהם מיט זיך גאָר נישט מיט אין מיין קאַמער.

מיינע קליידער האָט מען צונויפגעדרעהט אין אַ פּעקעל, און מיר האָט מען געגעבען אָנטון אַ בלויען אַרעסטאַנטען-כאַלאַט, אַ העמד און אונטערהויזען פון גראָבען לייווענט און גרויסע לעדערנע שטעק-שיך. דאָס פּעקעל קליידער, אָבער אָהן די זאַכען, וואָס זענען געווען אין די קעשענעס, פלעגט מען ברענגען אין קאַמער יעדען מאָל, ווען מען פלעגט מיך אַרויספיהרען אויף אַ שפּאַציר אין הויף. דעמאָלט האָב איך געמעגט טראָגען מיינע קליידער.

שפּאַצירען פלעגט מען אַרויסנעהמען אויף אַ האַלבער שעה יעדען טאָג אין זומער, און אין די קורצע ווינטערדיגע טעג — אַ טאָג איבער אַ טאָג אויף אַ פערטעל שעה, אום אַלע אַרעסטירטע זאָלען האָבען די געלעגענהייט צו שפּאַצירען.

כמעט אַלע קאַמערען זענען דעמאָלט געווען פערנומען. אין „טרובעצקאָי באַסטיאָן" זענען געווען 70 קאַמערען. צו ערשט האָט מען מיך אַריינגעזעצט אין אַ קאַמער אויפ'ן אונטערשטען קאָרידאָר, וואו עס איז געווען פייכט. איך בין דאָרטען אָפּגעזעסען 6 מאָנאַטען. און באַלד האָט זיך ביי מיר ענטוויקעלט די שרעקליכע קראַנקהייט סקאָרבוט. פון די יאַכלעס איז געגאַנגען בלוט, די ציין האָבען זיך גענומען שאָקלען און אַרויספאַלען. דאָ האָב איך פערלויר'ען כמעט אַלע מיינע ציין. אויסער דעם, פלעג איך דאָ שרעקליך פריהרען. דער קאַמער האָט געהאַלטען ניין טריט אין דער לענג און זעקס אין דער ברייט. אונטער'ן הויכען האַלב-רונדען סופיט איז געווען אַ קליינער פענסטער מיט אַנ'אייזערנע גראַטע, און די וואַנט צום קאָרידאָר פלעגט מען אָנהייצען פון דרויסען, אָבער דאָס איז נישט געווען גענוג אָנצוואַרימען דעם קאַמער. די פּאָדלאָגע איז געווען פון קאַלטע רויטע ציגעל. אַ טייל וואַנט, אַ פּאָר יאַרד דיק, איז אונטערן פענסטער געווען איינגעבויגען אינעווייניג דאָס בעטעל און לעבען דעם אַנ'אייזערנע ברעט, פאַר אַ טיש, זענען געווען צוגעשמידט צו דער לינקער וואַנט.

אין דרויסען, אַ פּאָר יאַרד פון פענסטער, האָט זיך אויפגעהויבען אַ וואַנט, וואָס האָט פערשטעלט דעם הימעל, און אין פערוואָלקענטע טעג איז אין קאַמער געווען זעהר שווער צו לעזען. ביי נאַכט האָט געברענט אַ קליין עלעקטריש לעמפּעל אין סופיט, און איך האָב זיך אָפטמאָל געמוזט אַוועקשטעלען מיט די פיס אויפ'ן בעט, אום צו קאָנען לייענען, כאָטש דאָס איז געווען פערבאָטען.

אין באַסטיאָן איז געווען אַנ'אַלטער מיליטערישער דאָקטאָר, אין דער אוניפאָרם פון אַ גענעראַל, — אַ מענש, אויף וועלכען די בעאַמטע פון פעסטונג האָבען זיך דורכאויס געקאָנט פערלאָזען. כמעט יעדען טאָג פלעגט ער אַריינקומען אין קאַמער און פרעגען:

— נו, וואָס מאַכען מיר עפּעס היינט?

ער האָט נישט געשאַלעוועט קיין פערשידענע פּראָשקעס און אַנדערע רפואות, וועלכע דער מיליטערישער פעלדשער פלעגט אויף זיין פעראָרדנונג ברענגען. די רפואות פלעגט מען איבערלאָזען ביים אונטער-אָפיצער אין קאָרידאָר.

ענדליך האָט מען מיך אַריבערגעפיהרט אויפ'ן צווייטען שטאָק, און איך האָב שוין פון פענסטער געקאָנט אַרויסזעהען אַ שטיקעל הימעל, וואָס פאַר אַ גליק דאָס איז פאַר מיר דעמאָלט געווען! אויפ'ן צווייטען שטאָק איז געווען טרוקענער, אָבער איך האָב דאָ אויך שטאַרק געליטען פון קעלט. איך האָב געבעטען דעם דאָקטאָר, מען זאָל מיר אַרויסגעבען מיינע וואַרימע וועש, און ער האָט צוגעזאָגט, אַז ער וועט דאָס זעהן פאַר מיר פועל'ען. ער האָט אָבער צוגעגעבען, אַז ער קאָן נישט גאַראַנטיר'ען, אַז מען וועט דאָס ערלויבען. מען האָט דאָס מיר אָבער ערלויבט, און איך האָב זיך געפיהלט העכסט גליקליך. ווי ווייניג עס האָט זיך דאָס דעמאָלט געפאָדערט צו פיהלען זיך גליקליך.

ווען איך בין נאָך געזעסען אויפ'ן אונטערשטען קאָרידאָר, האָט מיין אויפמערקזאַמקייט געצויגען איין קאַמער האַרט ביים טרעפּ, וואָס האָט געפיהרט צום העכערען עטאַזש. ווען מען פלעגט מיך אַרויספיהר'ען שפּאַציר'ען, פלעגט מען מיך אַלע מאָל פיהרען פערביי יענעם קאַמער. אויסער דעם געוועהנליכען שלאָס אין דער טיר, איז נאָך דאָ געהאַנגען אויף דער טיר אַ צווייטער גרויסער שלאָס.

(המשך קומט).

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט | נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 6 יב סיון תרצ"ג — יוני
זון-אויפגאנג 3.20
זון-אונטערגאנג 7.48

אומזיסטע חופה-וקדושין אין קהלה-לאקאל

בעשלוס פון דער נעכטיגער זיצונג פון קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג, באלד פון אנהויב פרעגט פרנס פליוואצקי: וואס די קהלה טראכט צו טון מיט דער מקוה פאכט אויף דער זאכאדניא 58. צו וועלכען די קהלה לעגט צו עטליכע טויזענט זל. יעהרליך. דער פרעזעס מינצבערג ענטפערט: אז א ערקלערונג וועגען דעם ענין וועט ער געבען אויף דער נאהענטסטער זיצונג.

אויף דעם פארשלאג פון דעם לייטער פון דער קהלה'שער תלמוד-תורה איז בעשלאסען געווארען צו אנגאזשירען א לעהרער פאר וועלטליכע לימודים.

עס איז אנגעקומען א ווענדונג פון דער ישיבה-צענטראלע „בית-יוסף" וועלכע האט א אב-טיילונג אין ווארשא, אז דער צענטראלע איז געלונגען צו בעקומען פון דער ארץ-ישראל'דיגער רע-גירונג א געוויסע צאל סערטיפיקאטען פאר די בחורים פון איהרע ישיבות. ביז איצט האט די צענטראלע ארויסגעשיקט 50 בחורים פאר דעם געלט וואס זי האט בעקומען פון „דזשאינט" און פון דער ווארשאווער קהלה. עס איז נאך געבלי-בען 50 סערטיפיקאטען וואס דער טערמין ענדיגט זיך שוין, און די צענטראלע האט נישט קיין געלט די בחורים ארויסצושיקען קיין פאלעסטינא, דערי-בער ווענדעט זיך די צענטראלע צו דער לאדזשער קהלה נאך שטיצע צו דעם דערמאנטען צוועק.

עס ווערט בעשלאסען צו אסיגנירען 250 זלאטעס.

דאן טרעט די פערוואלטונג צו צו בעטראכ-טען דעם פארשלאג וועגען געבען בחנם חופה וקדושין אין לאקאל פון דער קהלה. דער ראבינאט דיהאט אויסגעדריקט זיין גרייטקייט צו געבען יעדען טאג בחנמ'דיגע חופה-וקדושין צווישען 12 און 2 בייטאג.

די קהלה האט גענומען צו קענטניש די דער קלערונג פון ראבינאט, און אז די שעה'ן זאלען געענדערט ווערען.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען צו בעפול-מעכטיגען די ווירטשאפט'ס-קאמיסיע אויסצוארבייטען א מאדוס פון א פערעפענטליכען א קאנקורס צו בויען א עופות-שחט-הויז אויף יוליושא-גאס.

מורא'דיגע שרפה אין א דארף

אפגעברענט 65 הייזער. — אין די פלאמען אומגעקומען אנ'אלטע פרוי. — דער היזק בעטרעפט א מיליאן זלאטעס.

נעכטען בייטאג, 12 א זייגער, ווען דער עולם פויערים פונ'ם דארף דזשיאדאקי, ווילינער קרייז, איז געווען אויף דער גאטעס-דינסט אין קאשטשאל, איז אויסגעבראכען א שרפה אינם הויז פון איינעם פון די פויערים, פראנטשישעק יאניאק.

דאס דארף, וואס האט פערמאגט 65 דארפס-ווירטשאפטען איז געווען געבויט אויפן אלטען שטיי-גער — הויז ביי הויז און מיט שטרויענע דעכער — און דעריבער האט זיך דאס פייער פערשפרייט מיט א מורא'דיגער שנעלקייט.

עס האבען נישט געהאלפען די אנגעקומענע 22 אפטיילונגען פון פייערלעשער, וואס זענען אנ-געקומען פון דער גאנצער ארומיגער געגענד.

דאס גאנצע דארף איז פערוואנדעלט געווא-רען אין איין ריזיגען פאקעל, און די שווערע רע-טונגס-ארבייט פון די פייערלעשער איז אוועק אינ-גאנצען אין גיוועץ.

מיט'ן פייער איז אוועק דאס גאנצע דארף, די אלע 65 דארפס-ווירטשאפטען, און 108 משפחות זענען געבליבען אהן א דאך איבערן קאפ.

דער מאטעריעלער היזק ווערט בערעכענט אויף אנ'ערך א מיליאן זלאטעס.

אין די פלאמען איז פערברענט געווארען לעבעדיגערהייט די 72-יעהריגע קראנקע פרוי קא-טארינא וואצעק.

14 פייערלעשער זענען אפגעבריהט געווא-רען, און 5 פון זיי האט מען געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

א יודישער שלוח פון היטלער'ן

וויל ריינוואשען די האקענקרייצלער

דער יונגערמאן זאל אויך קומען קיין לאדז

היטלער האט שוין אויך זיינע יודישע אגענ-טען. פערד-אסיג איז דער פאקט, וואס גראד איינער פון די אגענטען, איז אנ'איידעם פון ביאליסטאקער ראש-הקהל צבי כהן.

ס'האנדעלט זיך וועגען דעם יודישען יונגער-מאן פון בערלין, וועגען וועלכען די ווארשאווער יו-דישע צייטונגען האבען געהאט געשריבען, אז ער בעמיהט זיך אין די ווארשאווער יודישע קרייזען, אפצושוואכען דעם איינדרוק לגבי דער היטלעריס-טישער דייטשלאנד. בעסער געזאגט — דער דא-זיגער יונגערמאן האט אין ווארשא אין באיקאט-קאמיטעט געפרובט אפלייקענען די ידיעות וועגען דער לאגע פון די דייטשע יודען און מ'האט איהם דעריבער אין ווארשא פשוט אנגענומען פאר א היטלעריסטישען אגענט.

און אט קומט די זעלבע סענסאציע אין ביאַ-ליסטאק:

דעם צווייטען טאג שבועות, בעת פראפ. אור-ריגאוווסקי האט אין כאר-שול גערעדט, און נאמען פון היגען באיקאט-קאמיטעט וועגען די רדיפות געגען די יודען אין דייטשלאנד, האט זיך פלוצים דערהערט א צווישען-רוף „דאס איז ניכט וואר, דאס איז גרויל-פראפאגאנדע".

אין כאר-שול איז געווארען א שטיקעל טומעל, אבער דער צווישענרופער האט זיך באלד ארויס-גערוקט.

ווער-ושע איז ער? דאס איז דערזעלבער יונגער מאן, וואס איז געווען אין ווארשא ער איז אנ'איידעם פון ביאליסטאקער כלל-טוער און עוסק בצרכי ציבור באמונה, ראש-הקהל ה' צבי כהן.

מען האט אפילו פון געוויסע קרייזען פערזיכערט, אז מ'האט איהם נישט פערשטאנען — ער האט זיך, אין זיין צווישענרוף, געהאט אויס-געדריקט נעגאטיוו נישט בנוגע דער לאגע פון די יודען אין דייטשלאנד, נאר בנוגע דעם פארטראג פון פראפ. אור-ריגאוווסקי אויפן חשבון פון די דייטשע יודען, אז זיי האבען זיך ביז היטלער'ן געהאל-טען אפגעריסען פון כלל-ישראל...

ס'רוב מתפללים פון כאר-שול גיבען אבער איבער די זאך גאנץ אנדערש. אנדערע פער-זיכערען נאך, אז זיי האבען ביי איהם אויפן ועסטעל בעמערקט א האקענקרייץ, ער איז עס דער זעלבער, וואס איז געווען אין ווארשא.

זיין נאמען איז פאול שטערנבערג, געבוירען אין דייטשלאנד, וואוינט לעצטענס אין בערלין. אין דער וועלט-מלחמה האט ער, אלס דייטשער זעלנער, פערלוירען א פוס און טראגט דעריבער א קינסטליכען פוס.

*

וועגען זעלבען יונגענמאן דערציילט אויך דער זשורנאליסט ה' ל. פייגין:

היינטיגען פרייטאג בין איך אריינגעגאנגען אין בוכהאנדלונג פון ה' א. קויפמאן טוישען א בוך. ס'איז גראד אריינגעקומען א יוד, וועלכער האט זיך פארגעשטעלט אלס דייטשער בירגער פאול שטערנבערג פון בערלין, — אנ'איידעם פון ביאַ-ליסטאקער ראש-הקהל — ווי ער האט מיט שמאלץ צוגעגעבען פון מיין שמועס מיט איהם האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער דאזיגער פארשוין איז א 100-פראצענטיגער סניגור פון היינטיגען דייטשען היטלער-יעושים, ער לייקענט אפ די אינקוויזיציע-אקטען און אכזריות'ן פון דער היטלער-רעגירונג און טענה'ט, אז אין בערלין איז שלום ישלי"ה, יודען לעבען אין דייטשלאנד איש תחת גפני ותחת תאנתי, און די אלע בעשרייבונגען פון די צייטונגען וועגען די יודען-אויסראטונגען און רציחות זענען אויסגעטראכט, איבערטריבען און פאנאנדערגע-בלאזען און יודען לעבען גאנץ גוט דארט, ווהראיה ער, שטערנבערג, פאהרט בקרוב נאכ'ן בעזוך ביי זיין שווער אין ביאליסטאק, צוריק קיין בערלין.

*

אין ווארשאווער צייטונגען איז פערעפענט-ליכט א ווארענונג פון אלג. באיקאט-קאמיטעט, אז קיינער זאל זיך נישט פערבינדען מיט דעם יונגענמאן און איהם נישט גע-בען קיין שום אינפארמאציעס.

דערזעלבער יונגערמאן זאל איצט קומען קיין לאדז. מ'דארף אלזא זיין פארזיכטיג מיט איהם.

יודישער יונגערמאן צעשלאגען פון 8 שקצים

א דאנק א קריסטליכע פרוי זענען די שלעגער'ס אריינגעפאלען אין די הענד פון דער פאליציי

נעכטען מיטאג-שעה, איז דער יודישער יונגערמאן, משה וואסערמאן, אדורכגעגאנגען די זשעלאזנא-גאס. נעבען האלער-פלאץ פאר'ן הויז 52, איז ער פערשטעפט געווארען פון אכט יונגע קריסטען. איינער האט ביי איהם אראפגעכאפט דעם קאפעלוש, ווען וו. האט פערלאנגט צוריק דעם קאפעלוש, זענען איהם די שקצים בעפאלען און איהם צעב"לט. דער יונגערמאן האט זיך געפרובט ווערען, ער איז אבער שטארק צעשלאגען געווארען און מ'האט אויף איהם צוריסען די מארינארקע.

די שלעגער'ס זענען אנטלאפען.

א קריסטין, וואס האט צוגעזעהן די סצענע, האט וואסערמאנ'ען געזאגט, אז די שלעגער'ס וואוינען אויף שרודמיעסקא 142.

ער איז אוועק אין קאמיסאריאט, וואו ער האט איבערגעגעבען דעם פארפאל. דאן איז ער צוזאמען מיט א פאליציאנט אוועק אויף שרודמיעסקא 142 און נאך א רעוויזיע האט מען געפונען איינעם פון די שלעגער'ס בעהאלטען אין א שאנק...

וו. האט אין איהם דערקענט איינעם פון די שלעגער'ס, וועלכענס ערשטע ווערטער זענען געווען, איידער מ'האט איהם נאר געפרעגט — אז ער האט נישט געשלאגען — נאר זיינע חברים. ער האט מאקע אויסגעגעבען די נעמען פון זיינע 7 חברים

דער פערשוין מיט'ן נאמען קאלאדזשעיטשאק פון שרודמיעסקא 142 איז אפגעפיהרט געווארען אין קאמיסאריאט, וואו ס'איז צוזאמענגעשטעלט געווארען א פראטאקאל.

א מארד אין זגערזש אין מיטען מארק

(א) נעכטען האט מען אויפ'ן מארק אין זגערזש דערשאסען אויף טויט דעם 34-יעהריגען סטאניסלאוו גושעגארעק.

די מערדער זענען אנטלאפען.

אין שייכות מיטן מארד קורסירען צוויי ווער-סיעס — איינע: אז די סיבה איז פאליטישע טעמים, און די צווייטע — א פערזענליכער סכסוך.

טאג=באטיצע

די זיכערקייט אין די שטאטישע גערטנער

מיט'ן קומען פון זומער הויבען מיר אן צו באטירען פעריודישע אונרוהען און כוליגאנישע א רויסטרעטונגען זענען יודען אין די שטאטישע פאר-קען. דאס איז געווען פאראיאהרען, פאר צוויי יאה-רען און היינטיגעס יאהר טרעט די ערשיינונג ארויס נאך מיט מעהר שארפקייט.

דער איינער פערהארעוועטער מאסען-יוד, דער בירגער פון שטאט האָרט מיט בענקשאפט אויפ'ן שבת, אז ער זאל געהען מיט זיינע אויסגעדארטע קינדערלעך אין גארטען, כדי צו זעהען אביסעל גריגס, כדי צו שעפען א ביסעל לופט, כדי זיך מחיה צו זיין מיט א ביסעל זון, אבער אויך דאס קען מען איהם נישט פערגינען, זאמלען זיך פינס-טערע עלעמענטען, וועלכע פעטשפען יודען אין גארטען, שלאגען אהן רחמנות מיט גומענע שטעקענס און קאסטעטען, ווארפען אום קינדער מיט די ווע-געלעך און רופען ארויס פאניקעס, ווייסענדיג, אז ביז די פאליציי וועט בעוויזען צו קומען וועלען זיי קענען אונגעשטערט ענטלויפען, דער ציל פון די דאזיגע אנפאלען איז קודם-כל אביסעל חוזק צו מאכען פון יודען, גלאט אביסעל צו שלאגען און ענדליך אפצושרעקען די יודען, זיי זאלען נישט מעהר קומען אין שטאטישע גערטנער.

אבער אזא לאגע קען דאך נישט געדולדעט ווע-רען, ערשטענס, איז עס דער חוב פון דעם לאדזער מאגיסטראט, צו וועמען די גערטנער בעהערען, אז ס'זאל געזיכערט ווערען דאס געזונד און לע-בען פון אלע, אהן אונטערשיד, עהיגער פאר, וועלכע די גערטנער זענען בעשטימט, דער מאגיס-טראט דארף נישט נאר זארגען וועגען עסטעטישען אויסזעהען פון די פארקען, נישט נאר וועגען דער בעלייכטונג, נישט נאר וועגען דעם, ואז ס'זאל זיין וואו צו זיצען, נאר אויך, אז די וועלכע ווי-לען אויסנוצען די פארקען, זאל נישט דארפען זיצען אין איין ציטערניש און מורא האבען יעדער רגע פאר א קלאפ.

ס'דארפען אויך פערשטארקט ווערען די פא-ליציי-פאטרולען אין אלע שטאטישע גערטנער, כדי ס'זאל נישט קומען צו קיין אויסגעטערס און אפילו בלוט-פערגיסונג, די פינסטערע עלעמענטען דאר-פען וויסען, אז יעדער פרוב ארויסצורופען אונרוהען אין די פארקען, וועט זיך אנשטויסען אויף דעם שטארקסטען גוידער-שטאנד, און אז ס'ערווארט זיי די שטרענגסטע שטראף.

י. ד.

פאבאר פון יאהרגאנג 1912

היינט, דינסטאג, דעם 6 ד. ח. דאר-פען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראוצעס פון יאהר-גאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

A B C D F

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-רנאיא 34) דארפען זיך שטעלען די פאבאראוו-צעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10 פאליציי-קאמיסאריאט

פון R ביז'ן סוף

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-ריקאווער 165) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1910, קאט. B, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10 פאליציי-קאמיסאריאט

אלע אותיות

מארגען, מיטוואך, ד. 7 דעם חודש דאר-פען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

E G H I J L

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגרא-רנאיא 34) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 12 פאליציי-קאמיסאר-יאט מיט די פאמיליען-נאמען אויף די אותיות:

פון A ביז Ł איינשליסליך (חוץ K)

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (פיעט-ריקאווער 165) די פאבאראוצעס פון יאהרגאנג 1910 קאט. B, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 13 און 14 פאליציי-קאמיסאריאטען

אלע אותיות

אויסערארדענטליכע זיצונגען פון שטאדט-ראט

(א) מארגען און איבערמארגען וועלען פאר-קומען אויסערארדענטליכע זיצונגען פון שטאט-ראט, אויף וועלכער דער לאדזשער שטאדט-פרעזידענט, ה' זשעמיענצקי וועט אפגעבען א באריכט וועגען די אינטערווענצען און אונטערהאנדלונגען, וואס זענען געפיהרט געווארען אין ווארשא מכוח דער הלוואה פון ארבייטס-פאנד אויף צו לאזען אין גאנג די סע-זאן-ארבייטען.

גלייכצייטיג וועט דער שטאט-ראט אננעהמען א בעשלוס, וואס בעפולמעכטיגט דעם מאגיסטראט צו נעהמען די הלוואה, וועלכע וועט בעטרעפען עג'ערך 3 מיליאן זלאטעס.

קאאפעראטיווע-טאג

(א) דעם 11 ד.ח. פאלט אויס דער קאאפע-ראטיווען-טאג וואס ווערט יאהר-יעהרליך געפייערט אינם גאנצען לאנד.

אין שייכות דערמיט ווערען אין לאדז גע-מאכט די געהעריגע הכנות צו פייערען דעם קאא-פעראטיוון-טאג דורך א רייה ענטשפרעכענדע פער-אנשטאלטונגען.

איינגעשפארטע ארבייט

דער פאטענטירטער אפאראט „קאלעקטאר", וועלכער ברענגט איין די סטענאטיפיסטקעס די אומ-זיסטע ארבייט פון ארייגלעגען קאלקע, בעת זיי דארפען שרייבען אויף דער שרייב-מאשין. איז נאר צו בעקומען ביי די פירמע אדאלף גאלדבערג, פיעטריקאווער 91.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורנע

(2) היינט בייטאכט דיזשורירען: מ. קאצ-פערקעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקעוויטש (קא-פערניקא 26) י. זונדעלעוויטש (פיעטרקאווער 25), סעקאלעוויטש און שאט (פשיאזד 19), מ. ליפיעץ (פיעטרקאווער 193), ריכטער און לאבאדא, (11 ליסטאפאד 86).

איבערגעפאהרען אויף טויט דורך אנ'אויטאבוס

(א) אין א ראוו אויס'ן שאסע לאדז–טאמא-שאוו האט מען געפונען א דער'הרג'עטען דעם אר-בייטסלאזען און היימלאזען יוזעף קאזשיאל (42 יאהר אלט) פון טאמאשאוו.

עס ווייזט זיך ארויס, אז ער איז איבערגע-פאהרען געווארען אויף טויט דורך אנ'אויטאבוס.

עס ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.

נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד, זונטאג פון 9–11 בייטאג.

„אנ'אונשולדיג" דינסטמיידעל
(אינטערעסאנטער פראצעס אין ארבייטס - געריכט)

מיט א צייט צוריק האט זיך אין א גרעסערע פארטער-וואוינונג ערגעץ אויף פאלודניאווע גאס אריינגעצויגען די קינדער-לאזע פאמיליע ל.

דער קאפ פון דער פאמיליע יצחק פיהרט ארום מיט אנ'אויטא פער-שידענע מאנופאקטור- און גאלאנטעריע-סחורות איבער דערפער און שטעט און זיין פרוי בלייבט גאנצע וואכען איינע אליין אין דער היים.

צוליב היימליכקייט האט זי דעריבער לעצטענס בעשלאסען צוצונעהמען א דינסט-מיידעל, א ריי-פערקע האט איהר באלד געבראכט צו פיהרען עפעס א מיידעל פון א-וו, לויט איהרע רייד, אנ'ארענט-ליך בעל-בתיש קינד, וואס ווייסט נישט פון קיין יונגען מיט טאנץ-זאלער, און אויך נישט פון קיין זוויאנזקעס מיט סטרייקען.

פרוי ל. האט טאקע דאס פראווינצער מיידעל ארגאזשירט און אויך דער רייפערקע פאר טער סירחה גאנץ לייטיש בעלוינט.

דאס צוגענומענע דינסט-מיידעל האט אפילו איהרע שטוב-פליכטען אויסגעפיהרט אהן פאר-וואורף. דאך האט פרוי ל. אין עטליכע טעג ארום אנגעהויבען בעמערקען עפעס א פער-ענדערונג אין דער בעציהונג צו איהר מצד די שכנים. קיינער פון זיי האט איהר שוועל נישט מעהר איבערגעטרעטען. די עלטערע האבען אויפגעהערט צו איהר צו גריי-סען און אפילו נישט געענטפערט אויף איהר בע-גריסונג און בכלל זיך בעמיהט איהרע טריט אויס-צומיידען, דאס יונגווארג ווידער האט צו איהר שפאטיש אבער ממזר'יש געשמייכעלט און צווישען זיך עפעס געשושקעט.

וויפיל פרוי ל. האט זיך בעמיהט צו דער'גיין די סיבות פון פלוצלינגען חרם, איז עס איהר נישט געלונגען. זי האט דעריבער געפרובט אויסצוגיסען איהר ביטער הארץ פאר די קרובים איהרע און מיט זייער הילף איז זי טאקע געוואויר געווארען די גאנצע געשיכטע.

ס'האט זיך בעמליך ארויסגעוויזען, אז דאס קליינשטעטעלדיגע דינסטמיידעל, דאס אומשולדיגע מלאך'ל, איז אנ'איינפאכע גאסען-פרוי, וועו די בעל-הביתטע לייגט זיך אין אווענד אין לעצטען צי-מער שלאפען פער'וואנדעלט דאס צנועהלע די קוך אין א שאנד-שטיבעל און טרייבט דא-טען אין דער שטיל איהר מיאוסע צוגאב-פרנסה.

פערשטייט זיך, אז פרוי ל. האט תיכף זי משלח געווען פון שטוב און קוים אויפגעקלערט פאר די שכנים די פיינליכע מיספערשטענדניש.

דערמיט האט זיך אבער די געשיכטע נאך נישט געענדיגט. די אומפערשעהמטקייט פון דער דערמאהנטער בתולטע איז געגאנגען אזוי ווייט, אז זי האט זיך גאר געהאלטען פאר בע'עוולה'ט, הלמאי מ'האט זי בעזייטיגט אהן קינדיגונג און זי האט דעריבער איינגעקלאגט די בעל-הביתטע אויף אנ'ענטשעדיגונג.

אין געריכט האט פרוי ל. דערציילט פאר וואס זי האט די בעל'דבר'טע בעזייטיגט, די לעצטע האט נישט געלייקענט די מעשה, נאר געפרובט צו ערקלער'ען אז זי האט „געארבייט" מיט דער הסכמה פון דער באלעבאסטע און אז די באלעבאסטע איז אפילו אויך געווען א שותפטע צום עסק.

דאס געריכט האט זיך גלייך ארי'ענטירט, וואס פארא כלי די אנקלאגערין איז און וואס פאר א ברוי-דיגע קאשע זי וויל דא פערקאכען און דעריבער איינגעפינען אז פרוי ל. האט געהאט רעכט, בעזיי-טיגענדיג זי אויפ'ן ארט, אהן פריהעריגע קינדי-גונג, און איהר תביעה ממילא אפגעווארפען.

א–ס.

מען איז זיך געזעגענזייטיג מכבד, אדער עונג יום-טוב אויף דער לינקער זייט

(2) ביי דעם סטרוזש אויף גלובנע 44 איז נעכטען, מחמת חגא, פארגעקומען א פרייליכע סעודה'לע.

עס האבען זיך דארט פערזאמעלט בלויז רא-סען-ריינע סטרוזשעס, און צווישען זיי — דער 65-יאהריגער סטרוזש פון פילסודסקיעגא 57, וואיטשעק וואש מיט זיין 32-יאהריגען זוהן יאן וואש.

ביי דעם שנעפסעל האט זיך דער „פאטער מיט'ן זוהן" צוווערטעלט, און דער זוהן האט אפגעמאסטען זיין פאטער מיט א שטעקען...

דערויף האט דער פאטער געגעבן דעם זוהן א רעשט, מיט א מעסער אין פלייצע און אין האנט...

אויסגעגליכען האט זיי פאגאטאוויע, וועלכע האט זיי באנדאזשירט און איבערגעלאזט אויפ'ן ארט.

א יודיש יונגעלע האט זיך שווער פערוואונדעט

(2) אויף באוואמיעיסקא 26 איז ארונטערגעפא-לען פון די טרעפען דער 3 יעהריגער דוד זשמידעק (פון אלעקסאנדריסקא 23).

ער האט זיך שטארק צוקלאפט דעם קאפ, און בעקומען אנ'אויפטרייסלונג פון מוח. אין א פער'חלש טען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין אנבא-מאריא-שפיטאל.

היינט לעצטע געזעגנונגס-פאר-שטעלונג אין „פילהארמאניע"

היינט, ווערט אין פילהארמאניע געשפילט צום לעצטען מאל „אלך פאר קינדער" מיט ש. נאטאן אין דער הויפט-ראל, נאך דער פארשטעלונג גיט צו די טרופע צוליבן געזעגנען זיך מיט לאדז א גרויסען קאנצערט-טייל אין וועלכען עס נעמט אנטייל די גאנצע טרופע, נאכן קאנצערט א פריי-ליכע איבערראשונג „פאט און פאטאשאן" אין נרים. דער היינטיגער אווענד זאגט דעריבער צו צו זיין אינטערעסאנט.

נישט קוקענדיג אויף דעם, זענען די פריי-זען פאפולערע: אלע פלעצער פארטער 1 זל.

„סקאלא"-טעאטער
שרודמיעסקא 15 טעל. 232-33

נאר היינט, דינסטאג, 9 אווענד
ספעציעלע
פאפולערע פארשטעלונג
(פרייזען פון 60 גר. ביז 2.20)
פאזיטיוו צום לעצטען מאל – מיט
לוסי און מישא
גערמאן

מאמע און שוויגער

אכטונג!
מארגן מיטוואך און דאנערשטאג
צוליב די פארבערייטונגען פון דער
2-טער פרעמיער:
„אזוי איז דאס לעבן"
מיט לוסי און מישא גערמאן
ווערט נישט געשפילט
בילעטען אין קאסע פון טעאטער.

זעלבסטמארד פון א יונג יודיש מיידעל

(2) די 17-יעהריגע חנה ראזענבערג (קאווישא 28) האט זיך אזוי שטארק איבערגענומען מיט דעם טויט פון איהרען א פעטער, אז זי האט זיך אנגע-טרונקען מיט א שפאר ביסעל יאדינע.

פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

אונטער די רעדער פון אנ'אויטא

(2) אויף ראג פילסודסקיעגא און קאמיענגא איז ארונטערגעפאלען אונטער א טאקסובקע די 3-יעהריגע לאה שטולבערג (קאמיענגא 5).

פאגאטאוויע האט דער פערוואונדעטער מיי-דעלע ערטיילט ערשטע הילף.

ברילען אין די אויגען

(2) פאגאטאוויע איז נעכטען ארויסגערופען געווארען אויף אוושענדנישא 7 צו דעם 9-יעהרי-גען טוביה גרינשפאן, וועלכער האט, אנידערפאלענ-דיג צובראכען די ברילען, וואס ער טראגט, און שטי-קער פונ'ם צובראכענעם גלאז זענען איהם ארייז אין לינקען אויג.

נאכ'ן ערטיילען איהם ערשטע הילף, האט איהם פאגאטאוויע איבערגעלאזט אויפ'ן ארט.

דער רוח פון קערפער
סענסאציאנעל-ערעטישער ראמאן

17

.5

— „אדער א ליבענדער מאן... אדער א ליבענ דער מאן.... ליבענדער מאן"...

סעווערינא האט נישט אויפגעהערט צו שעפ-טשען די דאזיגע ווערטער.

זי האט נישט פערשטאנען זייער בעדייטונג אבער זיי האבען זי געריהרט צו דער ערד, אפ-גענומען די לעצטע כוחות.

זי איז געגאנגען פערביי דער קאלאנאדע פונ'ם לובר, געווארפען א בליק אויף די איידעלע און פשוט'ע ליניעס פונ'ם פראנטאן און זיך גלייך אפגעשטעלט.

זי האט דאך מעהר קיין רעכט נישט געהאט צו קוקען אויף דעם דאזיגען וואונדערבארען בנין, ביים אנבליק פון וועלכען עס פלעגט איהר שטענ-דיג לייכט ווערען אויף דער נשמה.

אויף דער גאס איז געווען א שטארקע בעווע-גונג און זי האט זיך א ווילדע געמוזט אפשטע-לען.

לעם איהר איז פערביי-געפאהרען א טראמ-וואי-וואגאן פון סאן-קלו קיין ווערסאל.

סעווערינא האט זיך דערמאנט וועגען דעם, ווי זי איז אנומעלט דא געשטאנען נאך דעם, ווי זי האט בעזוכט דאס מוזעאום.

און פיער האט איהר דאן געזאגט, אז ער האט ליב דעם מארשירט, די דאזיגע ליניע, וואס פערבינדט די צוויי הערליכע רעזידענצען פון די קעניגען...

פיער — דער ליבער מאן איהרער...

שוין-זשע איז עס דער'זעלבער פיער, וועלכער האט אזוי גערן די איידעלע ליניען פון די פא-לאצען, דער'זעלבער פיער, וועלכעס ווייב...

אין סעווערינא'ס קאפ האט געהערשט א ווילדע צומישונג: מענשען, דער טראמוואי, די פרעכטיגע פאלאץ-בנינים, די מאדאם אנאיס, זי גופא.

זי איז, ווי א בלינדע אריבער איבער דער גאס אויפ'ן ענטקעגענדיגען טראטואר, און ערשט לייכטער אפגעאטעמט, ווען איהר ברוסט האט בע-ריהרט דעם פארענטש ביים ברעג טייך.

דער טייך איז געווען, ווי שטענדיג צו דער צייט, פערצויגען מיט א שליים.

די מוטנעקייט פונ'ם וואסער האט געצויגען סעווערינא'ן צו זיך...

זי איז ארונטער צום ברעג.

דאס, וואס זי האט דערזעהן פאר זיך — די מענשען און דאס אלץ, וואס האט זי ארומגע-רינגעלט איז געווען אויף אזוי ווייט ביי און נישט עהנליך אויף דעם, וואס זי האט פריהער געזעהן, אז איהר האט זיך אויסגעוויזען, דאס זי איז אויף תמיד אפגעשיידט פון איהר פריהערדיג לעבען, און אז זי הויבט אן צו לעבען גאר אויפסניי.

די זאמד-הויפענס, די בערג קויהלען, די קר-פעס אייזען, די פלאכע דורכגעסמאליעטע שיפ-לעך, די שטייבערנע וואנד, וואס האט זיך ארויס-געוויזען העכער און גרעסער, ווי זי האט זיך גע-האט פארגעשטעלט, די וואגיגע, ברייטפלייציגע מענ-שען, און דער טייך — דער שליימיגער, מעכטיגער...

סעווערינא איז צוגעגאנגען דירעקט צום ברעג, זיך איינגעבויגען צום וואסער, און איינגעטונקט די האנד...

די טונקעלע וואסערן זענען געווען קאלט, ווי אייז.

מיט שרעק האט זי זיך אפגעגעבען חשבון, אז זי האט אקארשט געהאט אזא פער'לאנג, וואס האט זי שיער-שיער נישט אריינגעשלעפט אין דעם קאלטען שמוציגען וואסער.

וואסער פערברעכען איז זי, א שטייגער, בעגאנגען, וואס זי האט זיך געוואלט אריינווארפען אין דער שמוציגער מוטנעקייט?

די מאדאם אנאיס... גאנץ ריכטיג — זי איז געווען ביי איהר, געטענה'ט מיט איהר...

אבער עס וואלט דאך פולשטענדיג גענוג גע-ווען, אז די זאל דערציילען וועגען דעם אלץ פיער'ן, איבערגעבען איהם וועגען איהר פיינליכען מעמד, וועגען דעם, וואס עס האט זי אוועקגעצויגען אויף ז'ער ווירען-גאס — בכדי ער זאל זי פערשטיין, און זאל זיך אויף איהר מרחם זיין...

זי האט געוואוסט — פיער וועט אויף איהר רחמנות קריגען — נישט צארן, נישט פער'אכטונג איז פאר איהרטיווען איצט נויטיג געווען, נאר בלויז רחמנות.

צי קאן מען דען בעשטראפען פאר א שגעון-אנפאל?

צי האט מען דען געקאנט אנדערש אנ-רופען דאס, וואס עס איז מיט איהר פאר-געקומען?

מען האט זי געדארפט היילען, אויסהיילען, אז פון די גרוילען פון דער פערגאנגענער זאך זאל קיין שפור נישט בלייבען.

דער געדאנק, אז איהר שגעון האט איהר שיער געקאסט דאס לעבען האט זי אנגעפילט מיט שרעק.

זי האט אנגעהויבען צו פיהלען א גרעניצ-לאזען עקעל צו דעם געדאנק בלויז אליין, אז זי קאן נאך א צווייט מאל גיין צו דער מאדאם אנאיס.

די געדאנקען האבען זיך שנעל אדורכגע-טראגען אין איהר מוח.

נאך די געדאנקען אבער האט געפאלגט א פוסטקייט, א פולשטענדיגע אוממעגליכקייט צו טראכטען, צו קלער'ען.

איהר האט זיך אויסגעוויזען, אז די לעצטע כוחות פאלען איהר אפ, אז עס שלעפט זי און זויגט זי אין עפיס א מוטנער אפגרונד.

זי האט אויפגעהויבען דעם קאפ...

דערנעבען, גרייט א וואורף צו טון זיך אויף איהר, איז געשטאנען א מאנסביל, דעם אנקומען פון וועלכען זי האט נישט בעמערקט.

זיין האלז איז געווען ענטבלויזט, די פלייצעס ברייט און אומבעוועגליך. דאס איז מסתמא געווען א מאשין-הייצער אויף א שיף, ווייל די בלויע פלידערן זיינע זענען געווען אויסגעשמירט אין זאדזעס און אייל. פון איהם האט געטראגען א ריח פון פראסטען טאבאק, פון פעטס, און פון רויה-עהן כוח.

ער האט טעמפ געקוקט אויף סעווערינא'ן, נישט אריענטיר'ענדיג זיך אוודאי, וואס פאר א פערלאנגען זי האט אין איהם געוועקט.

ער האט געוואלט גיין מיט'ן ברעג טייך קיין רואן, האווער און ער איז געבליבען, ווי פער-גליווערט ביי'ן פאר'ן אנגעוויכט פון א שייגער פרויענצימער.

אמת, זי איז געווען צו שיין, צו פיין און עלעגאנט געקליידט, ווי פאר זייבעטוועגען, — ער האט עס געוואוסט — אבער ער האט זי פערלאנגט, געגלוסט צו איהר, און ער האט דעריבער אויף איהר געקוקט.

סעווערינא'ן איז אפט אויסגעקומען אין בא-רעסטאראנען צו דערפיהלען אויף זיך די זשעדנע, דורשטיגע בליקען פון מענער, אין וועלכע זי האט געלייענט פערבארגענע פער'לאנגען, אויסטערלישען חשק צו בעזיצען זי...

די דאזיגע בליקען פלעגען אין איהר ארויס-רופען בלויז עקעל און אומצופרידענהייט.

זי האט אבער נאך קיינמאל נישט בעגעגענט אויף איהר לעבענסוועג אזא אפענהערציגען, נישט-צוגעפוצטען חשק — סיירען בלויז אין הלום, אין דער געשטאלט פון יענעם מענשען, וואס האט זי אין די חלומות פערפאלגט.

אזעלכע אויגען האט אויך געהאט יענער פער-שוין, וועלכער איז געגאנגען צו די אויסגעלאסענע פרויען אויף דער ווירען-גאס.

אלזא, איהר איז טאקי בעשערט געווען צו בע-געגענען יענעם מאנסביל — זי האט איהם דערקענט.

ער וואלט בלויז געדארפט אויסשטרעקען די האנד, און ער וואלט זי דערלאנגט.

ער וועט אבער נישט האבען די העזה דאס צו טון.... נישט האבען די דרייסטקייט...

(פארטזעצונג קומט).

די ציוניסטישע אקאדעמיקער

אַפּעלירען צו פערשרייבען זיך אין אקאדעמישען „החלוץ"

חברים! די לעצטע אנטיסעמיטישע געשעהענישען און די איצטיגע לאגע פון יודישען פאלק אין גאַר דער וועלט צווינגט דעם יודישען אקאדעמיקער ערנסט זיך צו פערטראכטען וועגען זיין צוקונפט און דער צוקונפט פון דעם פאלק אלס גאַנצען. דער רוף פון ארץ-ישראל וואָס בוים זיך מיטן כח און שוויים פון אונזערע חלוצים און די טאַטזאַך, אז קיין עקזיסטענץ אין גלות קען פאר זיך דער יודישער אקאַדעמיקער מעהר נישט געפונען ווייזען אונז דעם איינציגען וועג. דעם וועג פון הנשמה עצמית, פון זעלבסטפערווירקליכונג, דער וועלכען עס האָבען אונז אָנגעוויזען די ביל"ו און טויזענדער פון זייערע נאָכפאָלגער – חלוצים.

חברים אַקאדעמיקער! לויט דער איניציאַטיוו פון פעראייניגטען קאָמיטעט פון די יודישע סטודענטען-פערבאנדען אין לאָדז — און אין פערשטענדיגונג מיט'ן „החלוץ-האקדמאי" אין לעמבערג טרעטען מיר צו אָרגאניזירען אויך אין קאָנגרעספּוילען די אַקאדעמיקער-חלוץ. ווי שטארק עס איז דער דראנג פון דעם אַקאדעמיקער צו די רייהען פון די פערווירקליכער פון ארץ-ישראל טרוים בעווייזט — אז במשך אַ פּאָר חדשים איז אין מזרח גאַליציען ארויסגעשיקט געוואָרען אויף הכשרה איבער 200 אַקאַדעמיקער און געשאַפען 5 פּלוגות. מיר ווענדען זיך צו אַלע אַקאַדעמיקער-ציוניסטען און בפרט צו די היי-יעהריגע שול-אבסאָלווענטען מיט'ן רוף: טרעט אריין אין די רייהען פון „החלוץ-האקדמאי". מיר האָבען ברייטע מעגליכקייטען צו שאַפען פיל הכשרה-פונקטען אין לאָדזער געגענד.

דער ציישוויילי־גער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג אין דער ציוניסטישער אָרגאניזאציע, סרודמיעסקא 29, פון 8–9 אָוונד טעגליך.

יודען געדענקט!

היטלער פיהרט אַן אויסראָטונגס-פּאָליטיק נעגען אייערע ברידער אין דייטשלאַנד; ענטפערט איהם:

מיר באָיקאָטירען סחורות פון דייטשלאַנד!

א גרויסע גארטען-פערוויילונג אין „העלענאוו"

לטובת די בּאראכאוו - שולן, שבת, דעם 10 יוני

די גאָרטען פערוויילונג, וואָס יועט פּאָרקומען דעם שבת אין העלענאוו לטובת די באָראכאָוו שולען והעט זיין די שענסטע פון דעם זומער. דאָס פראָגראַם וואָס ווערט צוגעגרייט יועט שאַפען די בעזוכער אַ סך פרייד און גענוס.

ס'וועט אַרויסטרעטען אַ קינדער כאָר אונטער דער לייטונג פון בעגאַבטען קאָמפּאָזיטאָר הערץ רובין, דער סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ס. רידער וועט אויפטרעטען מיט אַ רייכען פּראָגראַם פון פאָלקס-לידער און פּאָפּולערע מוזיק. ס'וועלען אויך פאָרקומען אויף דער עסטראַדע פון אויפ'ן וואַסער גרויסע ספּאָרט פערמעסטונגען מיט אָנטייל פון די פּרויען און מענער גרופּען פון שטערן. ספּאָרט קלוב „שטערן", די קינדער־גרופּען וועלען אויפטרעטען מיט פלאַסטישע טענץ און גימנאַסטישע איבונגען, בעזונדערס עפעקטפול וועלען אויסשטעלען די פּיראַמידען און לעבעדיגע בילדער וואָס וועלען געווייזען ווערען אויפ'ן וואַסער אונטער אַן עפעקטפולער בעלייכטונג פון רעפלעקטאָרען און רייכע אילומינאַציע.

אַ בעזונדער אַקט ווערט געלייגט אויף דער קינדער פערוויילונג, די קינדער וועלען אונטער דער בעגלייטונג פון „שטערן"־אָרקעסטער אָנגעפיהרט פון ספּעציאַליסטען אויספיהרען פערשידענע שפּילען א חוץ דעם וועט יעדער קינד בעקומען א מתנה.

בעת דער גאָרטען פערוויילונג וועט אויך טעטיג זיין אַ זעהר רייכע פאַנטען לאָטעריע.

נעכטיגע רינג-קאמפען

די נעכטיגע קאַמפען האָבען געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַטען:

1) גאַמאָלאַ האָט בעזיגט ניעלסאָנען אין דער 6 מינוט. 2) דער קאַמף גאַרקאַוויעַנקאַ – קוואַריאַגי פלייבט אָהן רעזולטאַט. 3) פראַהאַסקאַ האָט בעזיגט שטשערבינסקי'ן אין דער 17 מינוט דורך אַ דאָפּעל-נעלסאָן. דער קאַמף קרויזער – ביעלצוויטש איז געווען זעהר אַ שעהנער. ביידע ווייזען אַרויס שעהנע טעכניק און די איבערגעוויכט איז די גאַנצע צייט ביי קרויזער'ן. אין דער 11 מינוט בעזיגט קרויזער זיין געגנער. 5) טשעיאַ בעזיגט גראַבאָווסקי'ן אין דער 44-סטער מינוט דורך אַ דאָפּעל-נעלסאָן.

היינט קעמפען

1) ניעלסאָן – שטשערבינסקי. 2) טשאַיאַ – טאַוואָן. 3) סימקאָווסקי – קרויזער (רעצידירענד). 4) גראַמאָוו – ביעלצוויטש (רעצידירענד). 5) שטעקער – פראַהאַסקאַ.

יודיש טעאטער
„פילהארמאניע"
נארוטאָוויטשאַ 20 – דיר. ד. צעלמייסטער.

היינט! 9.30 אָוונד היינט!

לעצטע געזעגענונגס-פארשטעלונג

א מתנה דעם לאדזער טעאטער-עולם!

דער גאנצער פארטער 1 זל. פון די ערשטע רייהע און באלקאן און גאלעריע 50 גר.

2 גרויסע פארשטעלונגען 2 פאר 1 ביליגען בילעט

1) „אלץ פאר קינדער"

אין 3 אַקטען מיט ש. באטאַז אין דער הויפט-ראָל מיט'ן אַנטייל פון גאַנצען אַנסאַמבל.

2) נאָך דער פאָרשטעלונג:

א גרויסער קאנצערט-דיווערטיסמענט

אין וועלכען עס בעטייליגען זיך:

ליב געטליכערמאן – „די יאָהרען זיי לויפען זיי פליהען" „קיין ליבע איז עס נישט"
אידא נאטאן – „טרובאַדור" פון נעמיראָוויטש-דאַטשענקאָ.
ליב קאַסווינער – „אין חלום" „קודם כל" „10% וויניקער".
לאה זילבערמאן – לעאָנאַרע (פּאַקסטראָט).
יוסף נייווירט – „שאַ שטיל זאָל עס בלייבען א סוד" פּאָפּורי אין 4 שפּראַכען.
רעגינא הערצליך – ראָמאַנסען און טאַנגאָס.
ש. צווייליך – אין זיין רעפּערטואַר.
דור שערמאן – „דער גאַסטען-פויקער" פון מ. ל. האַלפּערן. „מ'קאָן לעבען, נאָר מ'לאָזט נישט" פון משה נאַדיר.

צום שלוס א גרויסע סענסאציע א פרייליכע איבערראשונג

נאר 1 מאל! די וועלט-בעריהמטע פילם-סטארען

פאט און פאטאשאן

וועלען אויפטרעטען אין גוים. נוצט אויס די היינטיגע געלעגענהייט! נאר 1 מאל אזא גראנדיעזער פערוויילונגס-אָוונד! – פערזאָרגט אייך בעצייטענס מיט בילעטען; ווער עס קויפט פריהער אַ בילעט, בעקומט אַ נעהנטערען פּלאַץ.

קומט אייך געזעגנען מיט דער גאנצער טרופּע.

פריי-קאַרטען און הנחה-בילעטען היינט נישט גילטיג.

ספארט - בעוועגונג

פוילען געווינט דעם לייכטאטלעטישען מעטש מיט בעלגיען

נעכטען איז אויפן סטאדיאָן פון „לעגיאָ" אין ווארשא פאָרגעקומען דער אינטערנאציאָנאַלער לייכט-אטלעטישער מעטש צווישען דער רעפּרעזענטאנץ פון פוילען און דער רעפּרעזענטאַנץ פון בעלגיען.

דעם מעטש האָט הויך געוואונען די פּוילישע רעפּרעזענטאַנץ, די בעזונדערע רעזולטאַטען זענען פאָלגענדע:

400 מעטער איבער באַריערען 1) מאַשצאָווסקי (פּוילען) 58,4 סעק.

1500-מעטער-לויף 1) נעראָער (בעלגיען) 4,10,2 2) קוזשמיצקי (פּוילען).

400 מעטער-לויף 1) ביניאַקאָווסקי (פּוילען) 51,2 סעק. 2) פּרינסעט (בעלגיען).

דיסק-וואַרפען: 1) שערלעצקי (פּוילען) 43,84 מעטער, 2) קאָזלאָווסקי (פּוילען) 41,48

100-מעטער-לויף 1) גילסענס (בעלגיען) 11 סעק. דער פּוילישער רעפּרעזענטאַנט לאָפּאַטקי איז אָנגעקומען דער פירטער.

שטאַב-הויך-שפּרונג: 1) שניידער (פּוילען) 3,50 מ. 2) קלוג (פּוילען) 360 מעטער.

5000-מעטער-לויף 1) קוסאָטשינסקי (פּוילען) 15,15,2, 2) מאַרעטאַל (בעלגיען), 3) פּיעלקאַ (פּוילען), 4) וואַן-רונסקטען.

שפּיז-וואַרפען: 1) טורטשיק (פּוילען) 58 מ. 2) מיקרוט (פּוילען) 57,45. דער בעלגישער רעקאָרדיסט העלעמאַן וועלכער האָט שוין געהאַט בעוואָרפען איבער 60 מעטער האָט אַרויסגעוויזען אַ שוואַכע פאָרם.

800-מעטער-לויף 1) מאַשעווסקי (פּוילען), 2) קיושמיצקי (פּוילען), 3) קאַזשאַנעס (בעלגיען), 4) בולאַנזשעט (בעלגיען).

שטאַפעטען-לויף: 400 – 300 – 200 – 100

פון דער פּוילישער זייט זענען בעלאָפען: ביניאַקאָווסקי, מאַרטשינעק, לאַפּאַטקי און טוואַרדאָווסקי, פון די בעלגיער: ווערהאַל, פּרינסעט, קורץ און נילסענס. דעם לויף האָט געוואונען די בעלגישע מאַנשאַפט.

די פערמעסטונגען זענען נישט געשטאַנען אויף קיין געהעריגער הויך, פּובליקום איז אויך נישט געווען צופיל.

פוסבאל-מעטש

בריסעל — קראקא 3:3 (1:3)

ווייטערדיגע רעזולטאטען פון יובילעאום טורניר פון רעמבערגער חשמונאי

טשארני - מכבי (טשערנאָוויץ) 1:1

פאנאן - חשמונאי 2:8

400 „מארגענשטערן"-ספארטלער

וועלען ד. 10 יוני אויפן ספארט-פלאץ „העלענאוו" דעמאנסטרירען זייערע דערגרייכונגען

אויף דער גאָרטען־פּערוויילונג לטובת די מעדעם־שולען, וועלכע איז פאָרגעקומען דעם 1־טען יוני ד. י. זענען אויך אַרויסגעטרעטען מיט איינציגע ספּאָרט־נומערן די יוגנעל־גרופּע און די מוסטער פרויען־גרופּע פון „מאָרגענשטערן"־

די פרויען האָבען אויפגעפיהרט ספּאָרט־טענץ און די יונגלעך די אַ. ג. „היסטאָריקיטס־גימנאַסטיק". די געלונגענע ספּאָרט־נומערן האָבען צוגעצויגען צו דער עסטראַדע טויזענדער צושויער. די מוסטער־האַפטע איבונגען זענען אויפגענומען געוואָרען מיט אַ שטורם פון אַפּלאָדיסמענטען.

בעת דער גאַנצער צייט פון די איבונגען, וואָס איבער דער עסטראַדע געהאָנגען אַ גרויסע לענטע, וועלכע האָט אָנגעזאָגט, אַז שבת, ד. 10־טען יוני ד. י. קומט פאָר אויפ'ן ספּאָרט פּלאַץ „העלענאוו" דער גרויסער טורן־ און ספּאָרט־פעסט פון „מאָרגענשטערן".

די געצייל־טע ספּאָרט נומערן, וועלכע „מאָרגענשטערן" האָט דעמאָנסטרירט אויף דער גאָרטען־פּערוויילונג, האָבען געוויזען, ווי ערנסט ס'זענען די פאָרבערייטונגען צו דעם טורן־ און ספּאָרט־פעסט ד. 10־טען יוני ד. י.

די אַרויסטרעטונגען האָבען פערנומען סך־הכל אַ האַלבע שעה צייט, די איבונגען אויפ'ן ספּאָרט־פלאץ „העלענאוו" זענען פאָרגעזעהן אויף גאַנצע דריי שעה, אין דעם משך צייט, וועלען 400 „מאָרגענשטערן"־ספּאָרטלער, מענער, פרויען, שילער און קינדער־גרופּען האַלטען געשפּאַנט דעם עולם כּדי אויסערגעוועהנליכע ספּאָרט־אַטראַקציעס און גלענצענדע מוסטערען פון פיזישער דערציהונג.

גוט מארגען!

„עונג שבת"...

אַקעגען דעם, וואָס איהר זאָגט — עונג שבת. וואָס ווייסען זיי, די גוים, דעם טעם פון עונג שבת? דאָס ווייסען נאָר מיר, יהודען.

יעדער האָט זיך אַן אַנדערען עונג שבת: איינער פיהלט דעם טעם פון עונג שבת אין אַ גוטען, פעטען קוגעל, מיט ברוינע קאַרטאָפּעלעך.

אַ צווייטער האָט אַן עונג־שבת, אַז ער מאַכט נאָכ'ן עסען אַ געפּיהלטען פּלאַדען: אַ דעק פון אויבען, אַ דעק פון אונטען און ער ריקט זיך אַרײַן דערמיט אַריין — אַ פּלאַדען!..

איינער האָט אַן עונג־שבת, אַז ער גיהט אין שטיבעל אַריין, און אַ צווייטער האָט אַן עונג שבת, אַז ער גיהט להבדיל אין טעאַטער אַריין — יעדער האָט זיך זיין עונג שבת.

דערפאַר זומער־צייט, האָבען יהודען אַן עונג־שבת, אַז זיי גיהען מיט ווייב און קינדער אין אַ גאָרטען, אין אַ פּאַרק, נעמט מען מיט דאָס בני־בית. דאָס ווייב און קינדער, גרעסערע קינדער און קלענערע קינדער אין די וועגעלעך — כאַפּען אַביסעלע פרישע לופט — עונג־שבת!..

אַזוי איז געווען אַמאָל. איצט איז דער פּאַרק עונג־שבת נאָך אַ גרעסערער!

והא ראיה: — יהודען מיט קינדער גיהען שבת באַכמיטאָג אין פּאַרק מיט פערשטאַפּטע קעפּ און קומען צוריק מיט „אָפענע מוחות" — האָבען מיר הייסט עס, אַ טאָפּעלטען „עונג־שבת!.."

וואָס ווייסען זיי, די גוים פון אַזאַ מין „עונג שבת" — דאָס ווייסען נאָר מיר, יהודען!..

אב—נעס.

די נאטור היטלעריזירט זיך...

(2) אין דער נאַכט פון שבת אויף זונטאָג איז די טעמפּעראַטור אַזוי געפאַלען, אַז דער טערמאָמעטער האָט געוויזען 4 גראַד נידריגער פון זעראָ.

אויף די דעכער האָט זיך אַפילו געהאַט געוויזען אַ פראָסט-טוי...

בייטאָג איז ווידער געוואָרען די טעמפּעראַטור – 16 גראַד וואַרעמקייט.

„דזשיקע גאס"

דאס נייע בוך לידער פון קאדיע מאלאדאווסקי

נאָר וואָס איז ערשינען אַ ניי בוך לידער פון דער יונגער טאַלענטפולער יודישער דיכטערין קאַדיע מאַלאַדאָווסקי א.נ. „דזשיקע גאַס". דאָס בוך האָט פאָלגענדע אינהאַלט: דזשיקע גאַס, כראָניק, מיין פּאַפּירענע בריק, עלעגיעס, אין גרינעם בוים ליגט גרויער אַש. ירמיהו, קאַמונאַרן וואַנט, צימבעל-צימבעל-צימבעל-באַס.

דאָס בוך איז אַרויסגעגעבען דורכ'ן ליטעראַטור-פאָנד ביים ליטעראַטען- און זשורנאַליסטען-פעראיין און דורך די „ליטעראַרישע בלעטער".

דאָס בוך, וואָס איז אַרויסגעגעבען זעהר זאָרגפעלטיג און עסטעטיש, האָט פּונקט ווי די פריהערדיגע לידער-זאַמלונגען פון דער דיכטערין, אַרויסגערופען גרויס אָנזעהן אין די ליטעראַרישע קרייזען און צווישען אַלע ליבהאַבער פון דער יודישער דיכטונג.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 6 יוני 1933

11.40 טעגליכער פּרעסע-איבערזיכט. 11.50 קאָמוניקאַט. 11,57 צייט-סיגנאַל. 12,10 גראַמאָפאָן. 1,20 קאָמוניקאַטען. 3,35 „צווישען ביכער". 3,50 גראַמאָפאָן. 4,25 פּאָרלעזונג. 4.40 רעפעראַט. 5,00 קאָנצערט. 6 00 רעפעראַט 6,15 לייכטע מוזיק. 7.00 פערשידענעס. 7,20 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס - קאַמער. 7,30 פעליעטאָן. 7.45 ראַדיאָ-פּרעסע. 8 רעפעראַט וועגען שאָפּען'ס שאַפונגען. 8,10 שאָפּען-קאָנצערט, ספּאָרט, ראַדיאָ-פּרעסע. 8,55 קאָמוניקאַטען. 11,00 טאַנץ-מוזיק.

* * *

אויסלאנד

7.10 – ווינען – פריהלינגס-קאָנצערט. 8,00 – ציריך – אָפּערע פון וואַגנער. 8,05 – אָפּערע – „דאַמע פּיק" פון טשייקאָווסקי. 8,30 – פּאַריז – קאָנצערט פון איטאַליענישער מוזיק. 8,45 – רוים – סימפאָנישער קאָנצערט.

היינט — גרויסע פרעמיערע!

ARSENJUSZ LUPIN

(דזשענטעלמען= איינברעכער)

JOHN i LIONEL BARRYMORE

גרויסע סענסאציאנעלע סאלאן= דראמע פון Leblanc אין די הויפטראלן:

אנהייב אין גאנג. טעג 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 1 בייטאג.

דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט און געקיהלט!

הנחה=בילעטען זיינען גילטיג!

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-גיפטונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט ארויין אין דעם כיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעלע גוטענע הייל-באנדאזשען בעזונדערע; ווידער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, ליימונגען ספעציעלע הייל-גארסעטען און שפארטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.

עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוונט.

איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס - פראפעסארען: פראפ. ד״ר בארנש, פראפ. ד״ר י. מארישלער, פראפ. דר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אוים מיין בעסטען דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט ה׳ דר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10 פאר זיין געניאליך אויס-קורירען מיך פון א שווערער ברוך-קראנקהייט. חתנם פיהל איך מיך גענצליך געזונד.

א. סראהן, רב.

ווערקשטעל פון

שירמס

און שפאציר=שטעקענס

ס.פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען. נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

KONKURS

na posadę rabina w Łasku.

Kandydaci ubiegający się o tę posadę winni posiadać warunki zawarte w par. 1 rozporządzenia Min. W. R. i O. P. z dnia 24.X. 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 75 poz. 593). Podanie należy wnieść w ciągu 30 dni licząc od daty ukazania się niniejszego ogłoszenia w kancelarji Gminy Żyd. w Łasku na ręce p. Przewodniczącego z tem, iż podania wniesione po tym terminie, nie będą wzięte pod uwagę.—

Łask, dnia 5 czerwca 1933 r.

Przewodniczący:

2992 **(—) Jakób Dawid Okładek.**

DRUSKIENIKI

Zdrojowisko solankowe i leśna stacja klimatyczna

בעזיצט מאדערנע איינריכטונגען צו זאלץ-בעדער, קויהלען-זייער אויף זאלץ, מלען, שווי-מענדיג און בארפוס. גינעקאלאגישע געביגעטען, לאבאראטאריומס, עלעקטרא-טעראפישע אפטיי-לונגען, וואסער-טרינק-האלע. אנשטאלט פאר היילונג מיט זון, לופט און בעוועגונג מיט שוים-באסענס, וואסער-פאל אויף ראמבוטשנע און פלאזשע איבערן ניעמען, וואסער-ספארטען.

דער סעזאן הויבט זיך אן פון 15 מאי ביז׳ן 30 סעפטעמבער. די פרייזען פון דארט זיין און היי-לונג זענען זעהר קליינע. — פראספעקטען שיקט ארוים און אינפארמאציעס ערטיילט:

w Druskienikach — Komisja Zdrojowa

w Warszawie—Związek Uzdrowisk Polskich, Ś-to Krzyska 17, tel. 434-38.

דער יודישער רעטונגס=קאמיטעט צו ערטיילען אהנפראצענטיגע הלוואות איז לאדז,

שענקעוויטשא 3/5 טיילט מיט, אז די

7-טע אלגעמיינע פערזאמלונג

קומט פאר ד. 14 יוני 1933, 7 א זייגער אוונד מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג פון דער פערזאמלונג און וואהל פון א פארזיצער, 2) טעטיג-קייטס-בעריכט פון דער פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע פאר דער צייט פון 1. אפריל 1932 ביז׳ן 31. מערץ 1933, 3) בודזשעט פאר׳ן יאהר 1933/34, 4) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע, פרייע פארשלאגען: די לעצטע מוזען איינגעטראגען ווערען צו דער פערוואלטונג ביז׳ן 9-טען יוני 1933.

בעמערקונג: פאלס סו׳עט נישט ערשיינען די גענוגענדע צאהל מיטגלידער לוי׳ט ארט. 21 וועט די זעלבע פערזאמלונג פארקומען דעמזעלבען טאג מיט 2 שעה שפעטער מיט דערזעלבער טאג-ארדנונג און וועט זיין גילטיג פיי יעדע צאהל אנוועזענדע מיטגלידער לויט׳ן ארט. 22.

2999

אכטונג, ליידענדע

אויף רעוומאטיזם, ארטרעטיזם, אישיאס און אנד. ליידען!

די פירמע „WOLNE SKŁADY SOLI“ אין לאדז, (טעל. 137-47) האט אריינגעבראכט פון אינאווראצלאוו

באדע-זאלץ פאר הייל=צוועקען

דאס אינאווראצלאווער באד-זאלץ ענטהאלט זעמטליכע בעשטאנד-טיילען, וואס זענען נויטיג צו שטארקען דעם ארגאניזם פון די ליידענדע מענשען אויף פערשידענע קראנקהייטען, זאווי פאר געזונדע (פיס-בעדער), ווייל עס ווירקט ערפאלגרייך אויפ׳ן ארגאניזם, בעזייטיגט דאס שוויצען א.ז.וו.

דאס אינאווראצלאווער הייל-זאלץ איז צו בעקומען אין אריגינעלע זעקלעך צו 10 און 50 קילא אין אפטייקען און אין סקלאד-אפטעטשנעס.

3008

לעטנישצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

ברוך הבא!

אין צוזאמענהאנג מיט׳ן אנקומען פון אונזער חשוב׳ן גאסט דער ליפסקער רבי פון אסטראוועץ, וועלכער איז בשמ״ט אלס גרויסער בעל-עצה און געניאלער בקי ברפואות וסגולות מאכען מיר בעקאנט אונזערע גוטע פריינד, אז ער וויילט אצל החסיד ה. מ. ראלניצקי, קילינסק. 23, וו. 25.

קליינע

אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

א טעקסטיל-ארבייטער זוכט ארבייט ביי וואס עס זאל נישט זיין, עווענטועל אלס וועכטער. צו ערפאהרען בזשעזשי-נער 32 ביי אברהם גרינבוים פאר קארגער

א פעהיג יונגעל, 16 ביז 20, קען זיך מעלדען אין דער פירמע „E R A“ נאווא-זאזשעווסקא 2, אין שאקאלאדען-געשעפט

3008

פערשידענעס

א געלעגענהייט אויף דער היינטיגער צייט! עס ווערט געזוכט 2 יונגעלייט פון בעסערען הערקונפט, ביז 1500 זל. קויציע אויף פראצענטער. פון וואס וועכענטליך קאן עס זיין א גאנץ שיינעס געהאלט. אפערטען אונטער „שיינעם געהאלט“.

ראקאלען

צו פערמיטען מעבלירטע צימערן, ביי זענדעל, פאמארסקא 10.

3001

גלייך איבערצוגעבען 2 שטובען און קוך מיט אלע בעקוועמליכקייטען, זוניגע, פראנט, 1-טער שטאק, אין ארביי-טער קאאפעראטיווען הויז „Naprzód“ Wysoka 21, m. 6 מיט זעהר גוטע בעדינגונגען.

צו פערדינגען א געוועלב מיט א שטוב און א קוך, עווענטועל מיט 2 שטיבען און קוך מיט אלע בעקוועמליכקייטען אהן אבטרעט-געלד, קילינסקיעגא 240.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדעי

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט צו ביליגע פרייזען

אנדולאציע און מאניקור

ביי קערש, סווערזווא 15

א לאנגיעהריגער

מיליטער-בעאמטער

ערטיילט אייך עצות און אנווייזונגען פאר צוריקנעקומענע פון אויסלאנד וועלכע האבען צוליב וועלכע עס איז סיבות נישט דורכגעמאכט דאס מיליטער-דינסט. :-: ספעציאליסט אין שרייבען פון ביטעס פאר

איינציגע שפיליערס

ב. מאן פיעטריקאווער 10

Dr. med.

Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07.

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע - בעהאנד-לונג און ספעסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8—11 פריה און 4—8 אוונט, זונטאג פון 9—1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען.

ד״ר מעד.

ש. גרינבלאט

אינערליכע קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען אויף

לימאנאווסקיעגא (אלעקסאנדער) 28

טעל. 228-60

2700

Dr. S. KANTOR

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129-45

נעהמט אן פון 8—2 נאכמ. און 4 - 9 אוונד. זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

Dr. med.

HALTRECHT

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 2—3 און פון 6.30 ביז 8 אוונט. זונטאג פון 10—1 בייטאג.

אלע ארט אנאליזען.

פאר ארבייטסלאזע לעטשניצע-פרייז!

DR. MED.

Z. LEWINSON

כירורג

ארדינאטאר פון שפיטאל אויף דרעווגאווסקא

נעהמט איצט אן אויף

פיעטריקאווער 86, פראנט 2. שטאק

פון 3—5 נאכמ.

1780

א טיכטיגער

יונגערמאן,

וועלכער האט א לענגערע צייט געארבייט אין דער טעקסטיל-בראנזשע, זוכט בע-שעפטיגונג ביי וואס עס זאל נישט זיין פאר א גאנץ קליינעם לוין. בעסטע רע-פערענצן. אפערטען אין אדמיניסטראציע אונטער „L. 100“

כירורגישער קאבינעט

Dr. Szreiber

איז געווארען איבערגעטראגען אויף

Narutowicza № 9

tel. 122-95.

אפעראציעס, אפאטראנקעס, הלמ ושילאקאס או״ח היילאנשטאלט-פרייזען.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאן 137=63

עס נעמען אן דאקטוירים ספעציאליסטען שיפמאן, וואלינסקי, שמיר-געלד, קערשנער, שמער-לאווסקי, סלאבאדסקי, זאלצ-וואסער, איציקזאן, סרא-סאווסקי, יאסובזאן און דענטיסטין סטאראפאלסקא.

וויזיט 3 זל.

Poradnia

WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטן

זאוואדזקא 1

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קווארץ - לאמפען, עלעקטרישער הייל-קאבינעט.

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוו. פון 11—4 נ״מ נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען, זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמ. בעזונדערע ווארטע צימער פאר פרויען.

וויזיט 3 זל.

קלעפסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט“

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

מאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען

אין טעקסט—40 . . . . . 60— . . . . 4 .

זאב׳ן טעקסט—12 . . . . . 18— . . . .

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט, שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ - 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נ י ש ט פעראנט-ווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען טייטאג און אינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Czcionkami i druk. refac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman